DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2006. szeptember 12. [1]

I – Bevezetés

1. Azok az ismeretek, amelyeket az ember azokra a leghelyesebb szabályokra vonatkozólag szerezhet, amelyeket a büntető igazságszolgáltatásban követni kell, az emberiséget a világ minden egyéb dolgánál jobban érdeklik. [2]

2. Az Arbitragehof (a törvények alkotmányosságának felülvizsgálatát végző belga bíróság) arra kéri a Bíróságot, hogy az EU 35. cikk [3] értelmében döntsön az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat [4] érvényességéről.

3. A kérdést előterjesztő bíróságnak kétsége merült fel a tekintetben, hogy – egyrészt eljárásjogi, másrészt anyagi jogi szempontból – összeegyeztethető-e az Európai Unióról szóló szerződéssel az említett határozat. Az első szempont vonatkozásában, amelynek a háttere az EU 34. cikk (2) bekezdésének b) pontja, az Arbitragehof vitatja az Európai Unió Tanácsa által hivatkozott jogi alapot, illetve azt kérdezi, hogy megfelelő-e a választott eszköz.

4. E kérdés alapján szükségessé vált, hogy a Bíróság megvizsgálja az Unió harmadik pillérének jogforrási rendszerét, és kifejtse álláspontját a kerethatározat jellegével kapcsolatban, amely a közösségi pillérben az irányelvnek felel meg. A Pupino-ügyben hozott ítélet [5] megfelelő kiindulópontként szolgál ehhez a vizsgálathoz.

5. A második, anyagi jogi aspektus tekintetében a kérdést előterjesztő bíróság megkérdőjelezi a személyek fogva tartása és átadása terén a tagállamok közötti együttműködés egyik új, talán legfontosabb elemét, vagyis azt, hogy bizonyos esetekben nem lehet az európai elfogatóparancs végrehajtásának feltételéül szabni, hogy azok a cselekmények, amelyek miatt az európai elfogató-

1 – Eredeti nyelv: spanyol.

2 – Montesquieu, „L'esprit des lois", tizenkettedik könyv, II. fejezet, Ed. Gallimard, La Pléiade, Œuvres complètes, París, 1951, Tomo II, 432. o.

3 – A Belga Királyság elfogadta a Bíróság előzetes döntéshozatali hatáskörét, és megengedte bíróságainak, hogy a Bírósághoz kérdéseket intézzenek (HL 1999. C 120., 240. o.).

4 – HL L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o., a továbbiakban: kerethatározat.

5 – A C-105/03. sz. Pupino-ügyben 2005. június 16-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-5285. o.].

parancsot kibocsátották, a végrehajtó tagállamban is bűncselekménynek minősüljenek. Az Arbitragehof arra keresi a választ, hogy ez az új szabályozás megfelel-e az egyenlőség és a büntetőjogi törvényesség elvének, illetve összhangban van-e az EU 6. cikk (2) bekezdésével.

6. A probléma megoldása érdekében meg kell vizsgálni, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájának [6] kihirdetése óta az alapvető jogok milyen szerepet töltenek be egy olyan érzékeny területen, mint amilyen a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés.

7. Ez a feladat nagy kihívást jelent, mivel egyes tagállamokban a kerethatározatot átültető törvényeket megsemmisítették azért, mert bizonyos, állampolgárokat megillető garanciákat sértettek. Lengyelországban a Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság) 2005. április 27-én hozott ítéletében [7] kimondta, hogy az Alkotmánnyal [8] összeegyeztethetetlen a büntetőeljárásról szóló lengyel törvény 607t. cikkének (1) bekezdése, mivel az megengedi, hogy az európai elfogatóparancs alapján lengyel állampolgárt adjanak át valamely más tagállamnak. Alig három hónappal később, hasonló okok miatt [9] a Bundesverfassungsgericht (szövetségi alkotmánybíróság) hasonlóan [10] döntött a kerethatározatot [11] átültető törvénnyel kapcsolatban. Az Anato Dikastiriotis Kypriakis Dimokratios (ciprusi legfelső bíróság) ugyanilyen döntést hozott azzal az indokkal, hogy a ciprusi alkotmány 11. cikke nem teszi lehetővé, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtása érdekében őrizetbe vétel elrendelésére kerüljön sor [12]. Ezzel szemben az Ústavní Soud (alkotmánybíróság) 2006. május 3-án hozott ítéletében [13] elutasította azt az alkotmányellenesség megállapítása iránti keresetet, amelyet szenátorok és képviselők egy csoportja nyújtott be a kerethatározatot átültető törvény ellen, amellyel kapcsolatban azt kifogásolták, hogy a törvény sérti a cseh alkotmányt, mivel megengedi a

6 – HL C 364., 1. o.

7 – A P 1/05. sz. ügy. Az ítélet kapcsán lásd továbbá Komárek, J., „Pluralismo constitucional europeo tras la ampliación – Un análisis de la jurisprudencia comunitaria del Tribunal Constitucional polaco –", Revista Española de Derecho Europeo, 16. sz., 2005, 627–657. o.

8 – Ez a cikk így rendelkezik: „Lengyel állampolgár kiadatása tilos".

9 – A Grundgesetz für die Bundesrepublik (a szövetségi köztársaság alaptörvénye) 16. cikkének (2) bekezdése alapján tilos német állampolgárt külföldre kiadatni. A rendelkezést 2000. december 29-én úgy módosították, hogy a kiadatás megtagadását a törvényben meghatározott egyes esetekre korlátozták.

10 – A 2 BvR 2236/04. sz. ügyben 2005. július 18-án hozott ítéletben a Bundesverfassungsgericht az alaptörvény 16. cikkének (2) bekezdésében foglalt alapjog lényegének megsértését állapította meg.

11 – Europäisches Haftbefehlgesetz (az európai elfogatóparancsról szóló törvény – EuHbG). A Trybunal Konstytucyjny az Alkotmány 190. cikkére hivatkozva 18 hónappal elhalasztotta az alkotmányellenesség kihirdetését, mert „az európai elfogatóparancs döntő jelentőségű az igazságszolgáltatás működése, és főleg a biztonság javítása szempontjából, mivel a bűnüldözés terén a tagállamok közötti együttműködés egyik formája". Ezzel szemben a Bundesverfassungsgericht ítélete azonnal hatályba lépett: az Audiencia Nacional (országos bíróság) büntetőjogi kollégiuma, amely az ügyben illetékes spanyol bíróság (a kerethatározat 6. cikkének (3) bekezdése, összefüggésben az európai elfogatóparancsról és az átadási eljárásról szóló törvényt kiegészítő, 2003. március 4-i 2/2003. sz. spanyol sarkalatos törvénnyel, Boletín Oficial del Estado [BOE] 65. sz., 2003. március 17., 10244. o.) semmisnek tekintette a Németországi Szövetségi Köztársaság által kibocsátott elfogatóparancs alapján indult átadási eljárásokat, és azokat kiadatási eljárásoknak minősítette (2005. szeptember 20-i ítélet). Hasonlóan döntött az Areios Pagos (görög semmítőszék) a 2483/2005. sz. ügyben 2005. december 20-án hozott ítéletében.

12 – A 294/2005. sz. ügyben 2005. november 7-én hozott ítélet.

13 – A 66/04. sz. ügy.

saját állampolgárok átadását, és lehetővé teszi a kettős büntethetőség elve mérlegelésének kiiktatását.

8. Tehát nagy horderejű vita van kialakulóban az alkotmányoknak és az Unió jogának esetleges összeegyeztethetetlenségéről. A Bíróságnak – ráruházott jogkörében eljárva – részt kell vennie e vitában annak érdekében, hogy a közösségi jogrend alapjait képező értékeket és elveket a nemzeti jogrendszerekre jellemző feltételek mellett értelmezze [14].

II – Jogi háttér

A – *Az Európai Unióról szóló szerződés*

9. Az Unió, amely új szakaszt jelent az Európa népei közötti egyre szorosabb egység létrehozásának folyamatában, a Közösségeken alapul, amelyeket magával a szerződéssel létrehozott politikák és együttműködési formák egészítenek ki (EU 1. cikk). Az Unió alapját olyan közös európai értékek jelentik, mint például a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása (az EU 6. cikk (1) bekezdése).

10. Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: Római Egyezmény) által elismert jogok – a tagállamok közös alkotmányos hagyományainak megfelelően – a közösségi jog általános elveinek rangjára emelkedtek. E jogok védelme az Európai Közösséget létrehozó szerződés, valamint az Európai Unióról szóló szerződés tekintetében a Bíróság feladata (az EU 6. cikk (2) bekezdése, az EU 46. cikk d) pontjával együtt értelmezve).

11. Az Unió többek között a következő célt tűzi ki maga elé: az Unió fenntartása és fejlesztése a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló olyan térségként, ahol a személyek szabad mozgásának biztosítása a bűnmegelőzésre és bűnüldözésre vonatkozó megfelelő intézkedésekkel párosul (EU 2. cikk (1) bekezdésének negyedik albekezdése) a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködéssel kapcsolatos, úgynevezett harmadik pillér keretén belül.

12. A harmadik pillér célja, hogy az igazságügyi hatóságok szorosabb együttműködésén alapuló bűnmegelőzési és bűnüldözési politika kidolgozásával – valamint ha szükséges, a tagállamok büntetőjogi szabályainak közelítése révén – biztosítsa a polgárok magas szintű biztonságát (EU 31. cikk és EU 32. cikk).

14 – Alonso García, R., Justicia constitucional y Unión Europea, Ed. Thomson-Civitas, Madrid, 2005, 41. o.

13. Az igazságügyi területre vonatkozó fellépés magában foglalja például: a) a kölcsönös segítségnyújtás előmozdítását az eljárások lefolytatása és a határozatok végrehajtása terén, b) a kiadatás megkönnyítését, c) a tagállamokban alkalmazandó szabályok összeegyeztethetőségének biztosítását, d) joghatósági összeütközések megelőzését, e) olyan intézkedések fokozatos elfogadását, amelyek a szervezett bűnözés, a terrorizmus, valamint a tiltott kábítószer-kereskedelem területén szabályozási minimumokat határoznak meg a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetési tételekre vonatkozóan (az EU 31. cikk (1) bekezdése).

14. Ebből a célból a Tanács egyhangú döntéssel (az EU 34. cikk (2) bekezdésének a), b) és c) pontja):

1) közös álláspontokat fogadhat el, amelyekben meghatározza, hogy az Unió hogyan viszonyul egyes kérdésekhez;

2) kerethatározatokat fogadhat el a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítése céljából. A kerethatározatok az elérendő célokat illetően kötelezőek a tagállamokra, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyják. A kerethatározatoknak nincs közvetlen hatálya;

3) határozatokat fogadhat el bármely egyéb olyan célból, amely a harmadik pillér célkitűzéseivel összhangban van. Ezek a határozatok kötelezőek, és nem rendelkeznek közvetlen hatállyal.

15. A Tanács egyezményeket dolgozhat ki, amelyeket a tagállamoknak elfogadásra ajánl. Az egyezmények akkor lépnek hatályba, ha azokat a tagállamoknak legalább a fele elfogadta (az EU 34. cikk (2) bekezdésének d) pontja).

B – *A 2002/584 kerethatározat*

16. Az EU 31. cikk (1) bekezdésének a) és b) pontja és az EU 34. cikk (2) bekezdésének b) pontja alapján elfogadott kerethatározat azt a kívánságot teljesíti, ami az alakszerű hivatalos kiadatási eljárásnak az Unión területén történő eltörlése,[15] és annak, az elítéltek vagy gyanúsítottak – büntetőítélet végrehajtása vagy büntetőeljárás lefolytatása céljából történő – átadásának új, egyszerűsített rendszerével való felváltása tekintetében fogalmazódott meg (első és ötödik preambulumbekezdés). A tagállamok közötti kapcsolatokban e szándéknak megfelelően az európai elfogatóparancs váltja fel a korábbi vagy

15 – Az 1999. október 15–16-i tamperei Európai Tanács ajánlásának megfelelően (az elnökség következtetéseinek 35. pontja).

későbbi nemzetközi szerződéseket (a 31. cikk (1) bekezdése) [16], amelyek továbbra is alkalmazandók, amennyiben lehetővé teszik e kerethatározat céljainak kiterjesztését vagy kibővítését, és hozzájárulnak az olyan személyek átadásával kapcsolatos eljárások további egyszerűsítéséhez és megkönnyítéséhez, akik ellen európai elfogatóparancsot adtak ki (a 31. cikk (2) bekezdése).

17. A tagállamok közötti együttműködési rendszert tehát a bírósági határozatok szabad mozgásán nyugvó rendszer váltja fel, amely rendszer a kölcsönös bizalom és kölcsönös elismerés elvén alapul (ötödik, hatodik és tizedik preambulumbekezdés; valamint az 1. cikk (2) bekezdése).

18. Az Unió Tanácsa a kerethatározatot a szubszidiaritás és az arányosság elvének figyelembevételével, és az alapvető jogok tiszteletben tartására való törekvéssel fogadta el (hetedik és tizenkettedik preambulumbekezdés; 1. cikk (3) bekezdése). Erre tekintettel az egyén átadása iránti kérelmet el kell utasítani [17], amennyiben objektív okok alapján feltehető, hogy az elfogatóparancs kibocsátására azért került sor, hogy az adott személyt neme, faji vagy vallási hovatartozása, etnikai származása, állampolgársága, anyanyelve, politikai meggyőződése vagy szexuális irányultsága alapján vonják büntetőeljárás alá vagy büntetik, illetve amennyiben komoly veszélye van annak, hogy őt halálbüntetésnek, kínzásnak vagy egyéb embertelen vagy megalázó bánásmódnak, illetve ilyen büntetésnek vetik alá. A kerethatározat továbbá arra készteti a tagállamokat, hogy alkalmazzák a tisztességes bírósági eljárásra [18], az egyesülési szabadságra, a sajtószabadságra és a szólásszabadságra vonatkozó alkotmányos szabályaikat (tizenkettedik és tizenharmadik preambulumbekezdés). A Tanács vállalta, hogy az e kerethatározat végrehajtásával összefüggésben feldolgozandó személyes adatokat védelemben részesíti (tizennegyedik preambulumbekezdés).

16 – A következő nemzetközi szerződésekről van szó: a) az 1957. december 13-i európai kiadatási egyezmény, ennek 1975. október 15-i kiegészítő jegyzőkönyve, 1978. március 17-i második kiegészítő jegyzőkönyve, valamint a terrorizmus visszaszorításáról szóló, 1977. január 27-i európai egyezménynek a kiadatással kapcsolatos rendelkezései; b) a közös államhatárokon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló, 1985. június 14-i schengeni megállapodás végrehajtásáról szóló 1990. június 19-i egyezmény III. címének IV. fejezete; c) az Európai Közösségek tagállamai közötti, a kiadatási kérelmek továbbítási módszereinek egyszerűsítéséről és korszerűsítéséről szóló 1989. május 26-i megállapodás; d) az Európai Unió tagállamai közötti egyszerűsített kiadatási eljárásról szóló 1995. március 10-i egyezmény; e) az Európai Unió tagállamai közötti kiadatásról szóló 1996. szeptember 27-i egyezmény. E két utóbbi egyezmény megkötésére az Európai Unióról szóló szerződés K.3. cikke (2) bekezdésének c) pontja alapján került sor, amely az EU 34. cikk (2) bekezdése d) pontjának közvetlen előzménye.

17 – A spanyol változat kimondja, hogy: „Nada de lo dispuesto en la presente Decisión marco podrá interpretarse en el sentido de que impide la entrega de una persona contra la que se ha dictado una orden de detención europea cuando existan razones objetivas [...]", más nyelvi változatok azonban arra utalnak, hogy a jogalkotó szándéka éppen ennek az ellenkezője volt, amint azt többek között a francia változat: („Rien dans la présente décision-cadre ne peut être interprété comme une interdiction de refuser la remise d'une personne qui fait l'objet d'un mandat d'arrêt européen s'il y a des raisons de croire, sur la base d'éléments objectifs [...]"), az angol változat („Nothing in this Framework Decision may be interpreted as prohibiting refusal to surrender a person for whom a European arrest warrant has been issued when there are reasons to believe, on the basis of objective elements [...]"), a német változat („Keine Bestimmung des vorliegenden Rahmenbeschlusses darf in dem Sinne ausgelegt werden, dass sie es untersagt, die Übergabe einer Person, gegen die ein Europäischer Haftbefehl besteht, abzulehnen, wenn objektive Anhaltspunkte dafür vorliegen [...]") vagy a holland változat („Niets in dit kaderbesluit staat eraan in de weg dat de overlevering kan worden geweigerd van een persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, indien er objectieve redenen bestaan om aan te nemen [...]") is mutatja.

18 – Lásd a jelen indítvány 24. pontját.

19. Az európai elfogatóparancs valamely tagállamban kibocsátott igazságügyi hatósági határozat, amely azt a célt szolgálja, hogy másik tagállam a büntetőeljárás lefolytatása, szabadságvesztés-büntetés, illetve szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása végett a keresett személyt elfogja és átadja (az 1. cikk (1) bekezdése).

20. Az európai elfogatóparancs a bíróságok közötti együttműködésnek olyan, tisztán igazságügyi jellegű eszköze (1. cikk és 3–6. cikk), amely nem érinti a végrehajtó hatalom által nyújtandó tisztán gyakorlati és igazgatási segítséget (kilencedik preambulumbekezdés és 7. cikk).

21. Európai elfogatóparancs olyan cselekmények esetén bocsátható ki, amelyeknél a kibocsátó tagállam joga szerint a büntetési tétel felső határa legalább tizenkét havi szabadságvesztés vagy szabadságelvonással járó intézkedés, illetve ha a szabadságvesztést kiszabó ítéletet vagy a szabadságelvonással járó intézkedést már meghozták, ennek időtartama legalább négy hónap. A megkeresett tagállam az átadás feltételéül szabhatja, hogy azok a cselekmények, amelyek miatt az európai elfogatóparancsot kibocsátották, a saját joga szerint is – tényállási elemeiktől és minősítésüktől függetlenül – bűncselekménynek minősüljenek (a 2. cikk (4) bekezdése).

22. A 2. cikk (2) bekezdése értelmében „a kettős büntethetőség" szabálya nem alkalmazható harminckét cselekménytípus esetében, ha ezeknél a kibocsátó tagállamban a büntetési tétel felső határa legalább háromévi szabadságvesztés vagy szabadságelvonással járó intézkedés. Az alábbi bűncselekményekről van szó:

– bűnszervezetben való részvétel,

– terrorizmus,

– emberkereskedelem,

– gyermekek szexuális kizsákmányolása és gyermekpornográfia,

– kábítószerek és pszichotrop anyagok tiltott kereskedelme,

– fegyverek, lőszerek és robbanóanyagok tiltott kereskedelme,

– korrupció,

– csalással kapcsolatos bűncselekmények, ideértve az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló 1995. július 26-i egyezmény értelmében az Európai Közösségek pénzügyi érdekeit sértő csalásokat is,

– bűncselekményekből származó jövedelmek tisztára mosása,

– pénzhamisítás, ideértve az euró hamisítását is,

– számítógépes bűnözés,

– környezettel kapcsolatos bűncselekmények, ideértve a veszélyeztetett állatfajok, valamint a veszélyeztetett növényfajok és növényfajták tiltott kereskedelmét is,

– segítségnyújtás jogellenes beutazáshoz és tartózkodáshoz,

– szándékos emberölés, súlyos testi sértés,

– emberi szervek és szövetek tiltott kereskedelme,

– emberrablás, személyi szabadságtól való jogellenes megfosztás és túszejtés,

– rasszizmus és idegengyűlölet,

– szervezett lopás vagy fegyveres rablás,

– kulturális javak – ideértve a régiségeket és műtárgyakat is – tiltott kereskedelme,

– csalás,

– zsarolás és védelmi pénz szedése,

– termékhamisítás és iparjogvédelmi jog megsértése,

– hivatalos okmányok hamisítása és azokkal való kereskedés,

– fizetőeszközök hamisítása,

– hormontartalmú anyagok és más növekedésserkentők tiltott kereskedelme,

– nukleáris és radioaktív anyagok tiltott kereskedelme,

– lopott gépjárművek kereskedelme,

– erőszakos közösülés,

– gyújtogatás,

– a Nemzetközi Büntetőbíróság joghatósága alá tartozó bűncselekmények,

– repülőgép/hajó hatalomba kerítése,

– szabotázs.

23. A 3. cikk felsorolja azt a három okot, amely alapján az európai elfogatóparancs végrehajtását kötelező megtagadni, a 4. cikkben pedig további hét mérlegelhető ok szerepel. Ez utóbbiak közé tartoznak azok az esetek, amikor a megkeresett tagállam, amelynek az elítélt személy állampolgára vagy lakosa, vállalja, hogy saját hazai joga szerint végrehajtja a büntetést vagy a szabadságelvonással járó intézkedést (a 4. cikk 6. pontja). Hasonló módon az 5. cikk 3. pontja ugyanilyen körülmények fennállása esetén megengedi, hogy amikor az elfogatóparancsot büntetőeljárás lefolytatása céljából bocsátották ki, az átadást ahhoz a feltételhez kössék, hogy az érintett személyt – meghallgatása után – visszaszállítsák saját tagállamába, hogy ott töltse le a rá kiszabott büntetést.

24. A soron kívül és jogvesztő határidőn belül (17. és 23. cikk) lefolytatott eljárás során az érintettnek joga van ahhoz, hogy kihallgassák (14. és 19. cikk), védőt és tolmácsot vegyen igénybe (a 11. cikk (2) bekezdése), és hogy biztosítsák számára a fogvatartott személyt megillető garanciákat. Adott esetben joga van továbbá ahhoz is, hogy a végrehajtó tagállam belső jogának megfelelően ideiglenesen szabadon bocsássák (12. cikk).

25. Az elfogatóparancs tartalmazza a végrehajtásához szükséges információkat, különösen azokat, amelyek a keresett személy személyazonosságára, a bűncselekmény jellegére és jogi minősítésére vonatkoznak (8. cikk (1) bekezdése). Az eljárás során felmerülő összes nehézséget az érintett igazságügyi hatóságok közvetlenül, vagy adott esetben a

tagállamok központi hatóságainak bevonásával hárítják el (a 10. cikk, (5) bekezdése).

26. A kerethatározat átültetésének határideje 2003. december 31-én járt le (a 34. cikk (1) bekezdése).

III – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

27. Az Advocaten voor de Wereld VZW (a továbbiakban: Advocaten voor de Wereld) nonprofit szervezet keresetet nyújtott be a belga Arbitragehofhoz a kerethatározatot a belga jogba átültető 2003. december 19-i törvény [19] ellen azzal az indokkal, hogy az összeegyeztethetetlen a belga Alkotmány 10. és 11. cikkével, és az ezzel összefüggésben értelmezett 36. cikkével, 167. cikkének (2) bekezdésével és 168. cikkével. A szervezet azt állítja, hogy az európai elfogatóparancsot nemzetközi egyezménnyel kellett volna létrehozni, illetve hogy a törvény 5. cikkének (5) bekezdése, amely a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdését ülteti át a nemzeti jogba, sérti az egyenlőség elvét, valamint a büntetőjogi *lex certa* követelményét.

19 – Moniteur belge, 2003. december 22., második kiadás, 60075. o.

28. Az Arbitragehof – tekintettel az előtte folyó jogvita jellegére – felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal végett az alábbi kérdéseket terjesztette [20] a Bíróság elé:

„1) Összeegyeztethető-e a [...] 2002/584 [...] kerethatározat az Európai Unióról szóló szerződés 34. cikke (2) bekezdésének b) pontjával, miszerint kerethatározat csupán a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítése céljából fogadható el?

2) Összeegyeztethető-e a [...] 2002/584 [...] kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdése a kettős büntethetőség követelményének vizsgálatát az ott felsorolt bűncselekmények esetén kizáró részében az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkének (2) bekezdésével, közelebbről az e rendelkezés által biztosított büntetőjogi törvényesség elvével, az egyenlőség elvével és a hátrányos megkülönböztetés tilalmával?"

20 – Remélem, hogy példája követésre talál, és hogy azok az alkotmánybíróságok, amelyek eddig csak vonakodva látták el a közösségi bírósági feladataikat, kezdeményezni fogják az egységes Európa megteremtéséhez oly szükséges párbeszédet a Bírósággal. A Consejo General del Poder Judicial (igazságügyi tanács) szervezésében 2005 novemberében Murciában megrendezésre került konferencia keretén belül megtartott „Los tribunales constitucionales ante el derecho comunitario" elnevezésű kerekasztal-beszélgetés során a „Reflexiones sobre el Tribunal Constitucional español como juez comunitario" címet viselő felszólalásomban bíráltam a közösségi vitából kimaradó Tribunal Constitucional fenntartásait.

IV – A Bíróság előtti eljárás

29. Az Arbitragehof által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet 2005. augusztus 2-án vették nyilvántartásba. Írásbeli észrevételeket az Advocaten voor de Wereld, az Európai Közösségek Bizottsága, a Tanács, valamint a belga, a cseh, a spanyol, a francia, a lett, a litván, a holland, a lengyel és a finn kormány, valamint az Egyesült Királyság Kormánya nyújtott be. A 2006. július 11-i tárgyaláson álláspontjuk szóbeli előadása céljából megjelentek az Advocaten voor de Wereld képviselői, a belga, a cseh, a spanyol, a francia és a holland kormánynak, az Egyesült Királyság Kormányának, valamint a Tanácsnak és a Bizottságnak a meghatalmazottai.

V – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elemzése

A – *A jogi alap (első kérdés)*

30. Senki sem vitatja, hogy a kerethatározat olyan kérdést szabályoz, amely az Európai Unió harmadik pillérébe tartozik, és ebből kifolyólag azt sem, hogy e szabályok megalkotására a Tanács hatásköre kiterjed [21]. A vita az alkalmazott jogforrásról szól, ugyanis az alapeljárás során kétely merült fel azzal kapcsolatban, hogy a kerethatározat megfelelő eszköznek tekinthető-e. E kételyek mögött két érv van: egyrészt nincs szó a már meglévő nemzeti jogszabályok közelítéséről, mivel az európai elfogatóparancs újonnan létrehozott eszköz, másrészt a kiadatásról szóló korábbi nemzetközi egyezményektől kerethatározattal nem lehet eltérni.

31. A vita lényegének körvonalazását követően először is meg kell határozni az európai elfogatóparancs lényegét ahhoz, hogy tanulmányozhassuk jellegét, és hogy tisztázhassuk, hogy a kerethatározatra jellemző harmonizációs szabályok alkalmazandók-e. Igenlő válasz esetén azt kell megvizsgálni, hogy a *contrarius actus* elve értelmében e típusú jogi aktus alkalmazása kizárt-e az érintett tárgykör esetében azon oknál fogva, hogy azt korábban nemzetközi egyezmények szabályozták.

21 – Az európai elfogatóparancs megfelel az EU 2. cikk (1) bekezdésének negyedik albekezdésében és az EU 29. cikk második bekezdésének második albekezdésében, valamint az EU 31. cikk (1) bekezdésének a) és b) pontjában megnyilvánuló törekvésnek. Az európai elfogatóparancsot az jellemzi, hogy az egyik tagállam bíróságai által kibocsátott elfogatóparancsnak a másik tagállam bíróságai szereznek érvényt, hozzájárulva ezzel az igazságügyi együttműködés elmélyítéséhez és működtetéséhez (az EU 31. cikk (1) bekezdésének a) pontja). Ha ezt a jogintézményt a kiadatás egyik formájának tekintenénk (nem osztom ezt a véleményt, amit a későbbiekben majd ki is fogok fejteni), akkor az az EU 31. cikk (1) bekezdésének b) pontján alapuló hatáskörbe tartozna. Mindenesetre az EU 31. cikkben található felsorolás nem kimerítő jellegű (mivel a rendelkezés szövege a „többek között" kifejezést tartalmazza), ezen oknál fogva az az eljárás, amely elősegíti, hogy megtörténjen egyes személyek elfogása és átadása az ítélethozatal és a kiszabott büntetések végrehajtása végett, növeli az Unió polgárainak biztonságát és teljes összhangban áll az EU 29. cikkével.

32. Mielőtt erre a témára térnénk, választ kell adni a cseh kormánynak, amely az eredeti kérdés elfogadhatatlanságára hivatkozott.

1. Az elfogadhatóságról

33. A cseh kormány állítása szerint annak elemzéséhez, hogy a kerethatározat megfelelő eszköz-e az európai elfogatóparancs szabályozására, a Bíróságnak olyan közösségi jogi rendelkezést (az EU 34. cikk (2) bekezdésének b) pontját) kell megvizsgálnia, amely kívül esik „felülvizsgálati hatáskörén", ennélfogva e tárggyal kapcsolatban nem rendelkezik döntési jogkörrel. Ez az álláspont megalapozatlan, mivel a Bíróság egyik alapvető jogköre a szerződések értelmezése és a másodlagos joggal szembeni védelme, ami lényegében alkotmányjogi jellegű feladat [22].

34. Az Unió összes jogköre az „európai törvényhozó hatalom" által megalkotott jogszabályokhoz kötődik, és e jogszabályok hatálya alá tartozik. E szabályok egységességének megőrzése és hatékonyságának biztosítása a Bíróság feladata, valamint az is, hogy e szabályokat védelemben részesítse a többi közösségi intézmény által elkövethető szabálytalanságok ellen. Az Arbitragehof semmi rendkívülit sem kér a Bíróságtól, csak arra hívja fel, hogy gyakorolja jogosítványait annak megállapítása érdekében, hogy az Unió jogalkotója által hozott rendelkezés összeegyeztethető-e a Szerződés egyik rendelkezésével [23]. Az értékelés során először is értelmezni kell a mértékadó szabályt, és meg kell határozni annak hatályát. E feladat teljesítése alól a Bíróság nem vonhatja ki magát.

35. A cseh kormány ugyanakkor kitart amellett, hogy az első kérdés elfogadhatatlan, és azt állítja, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmazza egyértelműen, hogy melyek azok az indokok, amelyek alapján a kerethatározat érvénytelennek tekinthető. A cseh kormány előadja, hogy mivel a felperes szervezet azt kéri, hogy a kerethatározatot átültető belga törvényt a Bíróság nyilvánítsa alkotmányellenesnek azzal az indokkal, hogy ez a kerethatározat nem megfelelő eszköz a nemzeti szabályozások közelítésére, ezért neki ezt az állítást releváns érvekkel kellett volna alátámasztani, amely érveket aztán a kérdést előterjesztő bíróságnak az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ismertetnie kellett volna.

36. A nemzeti bíróságok által előadott információknak lehetővé kell tenniük, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás résztvevői olyan tényeket tartalmazó észrevételeket

22 – Rodríguez-Iglesias, G. C., kiemelte a Bíróság alkotmánybíróságként betöltött szerepét, „El poder judicial en la Unión Europea", *La Unión Europea tras la Reforma*, Universidad de Cantabria, 1998, 22. o. és az azt követő oldalak. Én magam is átvettem ezt a gondolatot (Ruiz-Jarabo, D., „La vinculación a la jurisprudencia del Tribunal de Justicia de las Comunidades Europeas (I)", *Estudios de Derecho Judicial*, 34. sz., Consejo General del Poder Judicial, 2001, 287–291. o).

23 – Az érvényességgel kapcsolatos előzetes döntéshozatali eljárás olyan eszközt jelent, amellyel közvetetten az alkalmazáskor lehetővé válik a másodlagos jog „alkotmányosságának" vizsgálata.

nyújthassanak be, amelyek alapján a Bíróság hasznos választ tud adni [24]. A jelen eljárásban ez a célkitűzés megvalósult, mivel megállapítható, hogy a vita arról szól, hogy a kerethatározat alkalmas eszköz-e arra, hogy a belső jogrend közelítése révén szabályozza az európai elfogatóparancsot. A jelen igazságügyi együttműködéssel kapcsolatos eljárásban észrevételeket benyújtó többi tizenkét fél is osztja ezt az álláspontot, még maga a cseh kormány sem látja akadályát annak, hogy a jogvitában részt vegyen [25], bár az egyértelműség hiánya miatt kifogásolja az Arbitragehof határozatát.

37. Miután az érdemi kérdés vizsgálata előtt álló akadályok elhárultak, rá kell térni az új tagállamok közötti büntetőjogi együttműködést szabályozó új eszköz elemzésére.

2. Az európai elfogatóparancs és a kiadatás

38. Egyesek azt az álláspontot védik, hogy az európai elfogatóparancs a kiadatás egyik alfaja. A jogirodalom a kerethatározatot a tagállamok közötti kiadatás [26] megkönnyítésére irányuló kísérletnek, és a kiadatás modern [27], *sui generis* [28] változatának minősítette, amelynek az elnevezése különböző [29]. A közösségi jogalkotó az EU 31. cikk (1) bekezdésének b) pontjára hivatkozva maga is hozzájárult a bizonytalansághoz. Egy nemzeti felsőbíróság, a Trybunał Konstytucyjny is ugyanígy cselekedett, amikor az európai elfogatóparancs végrehajtása keretében megtörtént átadást a kiadatás egyik változatának [30] minősítette, még ha ezt annak biztosítása érdekében is tette, hogy a lengyel Alkotmányban rögzített alapvető jogok védelme tekintetében ugyanolyan feltételek vonatkozzanak az európai elfogatóparancsra, mint a kiadatásra. A Bundesverfassungsgericht sem cselekedett másképpen, amikor a két eszközt hallgatólagosan egybemosta [31].

39. A különbségeket ugyanakkor jobban kihangsúlyozták a jogalkotás

24 – A C-9/98. sz. Agostini-ügyben 1998. július 8-án hozott végzés (EBHT 1998., I-4261. o.) 5. pontja, valamint a C-422/98. sz., Colonia Versicherung és társai ügyben 1999. március 2-án hozott végzés [EBHT 1999., I-1279. o.] 5. pontja.

25 – Nem a Bíróság feladata választ találni arra a kérdésre, hogy a kerethatározat alkalmatlansága az átültető jogszabály alkotmányellenességét eredményezi-e, ámbár megkockáztathatnánk azt a kijelentést, hogy ha valamely nemzetközi szerződés alkalmassága megállapítható lenne, az is sértené a belga Alkotmány 34. cikkét, és azzal összefüggésben a 167. és 168. cikkét.

26 – Tomuschat, C., „Ungereimtes – Zum Urteil des Bundesverfassungsgerichts vom 18. Juli 2005 über den Europäischen Haftbefehl", *Europäische Zeitschrift für Grundrechte*, 2005, 456. o.

27 – Flore, D., „L'accueil de la Décision cadre relative au mandat d'arrêt européen en Belgique", *Le mandat d'arrêt européen*, Bruylant, Bruselas, 2005, 137. o., Conway, G., „Judicial Interpretation and the Third Pillar", *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 2005, 255. o., úgy véli, hogy ezek azonos jelentésű fogalmak.

28 – Keijzer, N., „The double criminality requirement", *Handbook on the European arrest warrant*, Tob Blekxtoon, Wouter van Ballegooij (editors), Hága, 2005, 139. o.

29 – Plachta, M., „European Arrest Warrant: Revolution in Extradition", *Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 2003, 193. o.

30 – A 7. pontban hivatkozott ítélet 3. pontja.

31 – A 10. lábjegyzetben hivatkozott ítélet.

terén [32], a jogirodalomban [33] és az ítélkezési gyakorlatban [34].

40. Mindazonáltal az álláspontok – mivel a választott nézőponttól függnek – nem annyira eltérőek. Amikor a figyelem középpontjába az eredmény kerül, akkor a hasonlóságok dominálnak, mihelyt azonban ennek az együttműködési módnak az alapjairól és formájáról esik szó, a különbözőségek kerülnek előtérbe.

41. A kiadatásnak az európai elfogatóparanccsal történő felváltása kopernikuszi fordulatot jelent. Nyilvánvaló, hogy mindkettő ugyanazt a célt szolgálja, vagyis a vádlott vagy az elítélt átadását a másik tagállam hatóságainak annak érdekében, hogy ott bíróság elé állíthassák, vagy letölthesse a büntetését. Ezzel azonban ki is merítettem a hasonlóságokat.

42. A kiadatási eljárás esetén két szuverén állam – a megkereső és a megkeresett állam – között jön létre kapcsolat, amelyek egymástól függetlenül járnak el: az előbbi állam az utóbbi együttműködését kéri, amely eseti alapon dönti el, hogy eleget tesz-e a megkeresésnek. A döntésnél ez utóbbi állam olyan szempontokat is figyelembe vesz, amelyek túllépnek a jog szigorúan vett világán, és a nemzetközi kapcsolatok területéhez tartoznak, ahol a célszerűség elve meghatározó szerepet játszik. Így tehát a politikusok fellépése, és olyan szempontok figyelembevétele, mint például a viszonosság és a kettős büntethetőség, azért tekinthető jogszerűnek, mert e szempontok más területekről származnak.

43. Más a helyzet akkor, amikor a jogsegély kérésére és teljesítésére olyan nemzetek feletti, összehangolt jogrendszeren belül kerül sor, amelyben az államok szuverenitásuk egy részéről lemondtak, és hatásköröket ruháztak át jogalkotói jogkörrel rendelkező szervekre. Ez az Unió első pillérére [35] jellemző megközelítés a harmadik pillérben

32 – Az európai elfogatóparancsról és átadásról szóló 2003. március 14-i 3/2003. sz. spanyol törvény (BOE 65. sz., 2003. március 17., 10244. o.) indokolásában a jogalkotó rámutatott, hogy a törvény „a hagyományos kiadatási eljárás vonatkozásában olyan jelentős módosításokat vezet be, hogy fenntartás nélkül állíthatjuk, hogy a kiadatás az európai uniós tagállamok közötti igazságügyi együttműködés területén megszűnt" (utolsó albekezdés).

33 – Plachta, M. a 29. lábjegyzetben i.m., 191. o., az eltérésekre helyezi a hangsúlyt. Lagodny, O., „»Extradition« without a granting procedure: the concept of »surrender«", *Handbook on the European arrest warrant*, Tob Blekxtoon, Wouter van Ballegooij (editors), Hága, 2005, 41. és 42. o. az európai elfogatóparancs igazságügyi jellegét emeli ki. Jégouzo, I., „Le mandat d'arrêt européen ou la première concrétisation de l'espace judiciaire européen", *Gazette du Palais – Recueil*, 2004. július–augusztus, 2311. o., azt állítja, hogy a kerethatározat újat hozott, mivel a politikai hatalom előjogát egy tisztán jogi mechanizmussal váltotta fel.

34 – A már többször hivatkozott ítéletben a Bundesverfassungsgericht akaratlanul is rámutatott a különbségekre, amikor kimondta, hogy a kerethatározat a jogi kontroll nélküli politikai döntést jogi döntéssé változtatta (88. pont, *in fine*).

35 – A 26/62. sz. Van Gend & Loos ügyben 1963. február 5-én hozott ítélet [EBHT 1963., 1. o.] és a 6/64. sz. Costa-ügyben 1964. július 15-én hozott ítélet [EBHT 1964., 1141. o.] óta senki sem vitatja, hogy a közösségi jog olyan különös jogrend, amelynek elsőbbsége van a tagállamok nemzeti jogával szemben a jogi örökség részét képező, sajátos tárgykörökben.

is érvényesül, amely ugyan kormányközi jellegű, de – amint azt a Pupino-ügyben hozott ítélet [36] is bizonyítja – egyértelmű közösségi célokat is megfogalmazott, és a kerethatározatok tekintetében átvette az első pillér egyes kategóriáit, valamint az irányelvekre jellemző paramétereket [37].

44. A kapcsolatok nem hermetikusan zárt világban jönnek létre, ezért szükség van annak *ad casum* ellenőrzésére, hogy a segítségnyújtás nem ássa-e alá a társadalmi szervezet alapjait. A cél ugyanis az, hogy támogatást nyújtsunk annak, akivel ugyanazon elveket, értékeket és célokat [38] valljuk, és hogy változó erejű, de végül is kötelező érvényű különös jogforrásainkkal olyan intézményi hálót hozzunk létre a bűnüldözés, illetve a bűnmegelőzés érdekében a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló egységes térségen belül, amely megkönnyíti az államok közötti együttműködést és a büntetőjog összehangolását.

45. Ebben az összefüggésben, a kölcsönös bizalom által vezérelve az együttműködés nem különböző érdekek találkozásán, hanem inkább olyan közös jogi normán – a kerethatározaton – alapul, amely tartalmazza azokat a magatartásokat, amelyek az együttműködést kiválthatják. Idejétmúltak már azok a megközelítések, melyek szerint a viszonosság [39] biztosításához egyedi értékelés szükséges, illetve a kettős büntethetőség mindenek felett álló elv, hiszen az eljárásban résztvevők a kérelem alapjául szolgáló magatartást egyaránt büntetni rendelik, és akkor is foglalkoznának a kérelemmel, ha azt a végrehajtó állam intézné a kibocsátó államhoz. Ilyen értelemben irreleváns a célszerűség bármilyen vizsgálata, és a mérlegelés is kizárólag jogi szempontok alapján történhet. Más szóval, a politikai szerveknek át kell adniuk a helyet az igazságügyi szerveknek, és az esetek egyedi megítélését általános jellegű megítélésnek kell felváltania, hiszen e közös jogi szabálynak az az alapja, hogy az általa felsorolt bűncselekmények üldözése a nemzeti bíróságok hatáskörébe tartozik. Összegzésképpen az egymással egyedi esetekben esetlegesen együttműködő szuverén államok helyébe az olyan európai uniós tagállamok

36 – Az 5. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 36. pontjában a Bíróság kimondta, hogy „az EU 1. cikk második bekezdése értelmében az Európa népei közötti egyre szorosabb egység létrehozásának folyamatában az Amszterdami Szerződésben célul kitűzött integrációs foktól függetlenül, tökéletesen érthető, hogy az Európai Unióról szóló szerződés létrehozói e Szerződés VI. címében az EK-Szerződésben írtakkal azonos hatású jogi eszközök igénybevételének lehetővé tételét vélték hasznosnak az Unió céljai megvalósításának hatékony elősegítése érdekében". Sarmiento, D., „Un paso más en la constitucionalización del tercer pilar de la Unión Europea. La sentencia María Pupino y el efecto directo de la decisiones marco", *Revista Electrónica de Estudios Internacionales*, 10. sz., 2005 (http://www.reei.org), azt állítja, hogy a Bíróság ezen ítélete az EU-Szerződésben szereplő kormányközi együttműködés területeinek fokozatos közösségiesítése előtt nyitotta meg az utat. Alonso García, R. a 14. lábjegyzetben idézett művének 36–38. oldalán fenntartja, hogy a harmadik pillér egy olyan *tertium genus*, amelyre a kormányközi együttműködés jellemző, de ugyanakkor szupranacionális elemek is megjelennek a fellépéseket szabályozó eszközök terén és a bírósági felülvizsgálat rendszerében.

37 – Az összhangban álló értelmezés kötelezettsége (34., 43. és 47. pont) és a jóhiszemű együttműködés elve (42. pont).

38 – Weigend, Th., „Grundsätze und Probleme des deutschen Auslieferungsrechts", *Juristische Schulung*, 2000, 110. o., azt állítja, hogy a nemzetközi bűnözés elleni küzdelem kételyeket ébreszt a tekintetben, hogy továbbra is ragaszkodni kell-e azokhoz az örökségbe kapott eszmékhez, amelyek az állami szuverenitás fenntartás nélküli előnyben részesítésében és a külföldi büntető igazságszolgáltatással szembeni megrögzött gyanakvásban gyökereznek. Megemlíti továbbá, hogy számos ország szakítana ezzel a hagyományos felfogással olyan államok esetében, amelyek ugyanolyan jogi kultúrával rendelkeznek, és ugyanúgy tiszteletben tartják az emberi jogokat.

39 – Már 1880-ban az oxfordi nemzetközi jogi intézet is azon az állásponton volt, hogy a kiadatással kapcsolatos viszonosság a politika területéhez tartozott, az igazságszolgáltatásban ez nem volt követelmény (az 1880. szeptember 9-i ítélet 5. cikke, az intézet évkönyve, rövidített új kiadás, I. kötet, 1875–1883, 733. o.) Az idézet forrása Schultz, H „Rapport général provisoire sur la question IV pour le Xe Congrès international de droit pénal du 29 septembre au 5 octobre 1969 à Rome", *Revue Internationale de Droit Pénal*, 1968, 3-4. sz., 795. o.

léptek, amelyek kötelesek egymásnak segítséget nyújtani attól a pillanattól kezdve, hogy a közösségi érdekből üldözendő bűncselekményt elkövették [40].

46. Ezen okból kifolyólag úgy vélem, hogy a kiadatás és az európai elfogatóparancs olyan axiologikus sémáknak felelnek meg, amelyeknek csupán a céljuk közös. A kiadatás megszüntetésével és annak az igazságügyi hatóságok közötti, kölcsönös elismerésen [41] és a határozatok szabad mozgásán alapuló átadási rendszerrel való felváltásával – amely rendszer a tagállamok közti nagyfokú bizalom eredménye (az első, ötödik, hatodik és tizedik preambulumbekezdés) – a kerethatározat ebbe az irányvonalba illeszkedik. Egyes magatartások – köztük a legsúlyosabbak – tekintetében tehát feltételezi a viszonosságot és a kettős büntethetőséget, valamint korlátozza a segítségnyújtás megtagadásának okait úgy, hogy semmilyen politikai indíttatású diszkrecionális jogkört sem hagy meg (3. és 4. cikk) [42].

47. Ez a megoldás látszólag azok álláspontját támasztja alá, akik azt állítják, hogy mivel új eljárásról van szó, nem volt mit összehangolni, amiből az következik, hogy az európai elfogatóparancsot nem lehetett kerethatározattal szabályozni. Ez a következtetés azonban leegyszerűsítettségénél fogva nem veszi figyelembe az említett jogforrás jellegét és a rendszer lényegét.

3. A kerethatározat mint a harmonizáció forrása

48. Ez a megközelítés már a kiindulópontja miatt is kudarcra van ítélve, mivel az a tény, hogy az európai elfogatóparancs – a céljától eltekintve – eltér a kiadatástól, még nem

40 – Senki sem minősítené kiadatásnak valamely bajorországi bíróság által valamely alsó-szászországi bíróságnak valamely vádlott átadása érdekében nyújtott jogi segítséget, vagy a Katalán Autonóm Közösség bírósága és valamely andalúz bíróság közötti jogsegélyt. Következésképpen akkor sem helyénvaló kiadatásról beszélni, ha az együttműködésre az Európai Unión belül kerül sor. Figyelembe kell azonban venni, hogy valamely állam (Németország vagy Spanyolország) bíróságai – bárhol is legyen a székhelyük – ugyanazt a büntetőjogot alkalmazzák, ellenben a tagállamok bíróságainak különböző büntetőjogot kell alkalmazniuk, annak ellenére, hogy ugyanazokat az elveket és értékeket vallják. Ez az állítás azonban nem teljesen igaz: egyrészt egyes területek harmonizációja már megtörtént az Unióban, másrészt viszont vannak olyan büntetőjogi szabályok (mint például a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdésében foglalt környezettel kapcsolatos bűncselekmények) amelyek olyan technikai jellegű szabályozásokba épülnek be, amelyek elfogadása a Länder vagy az autonóm Közösségek hatáskörébe tartozik, ami ugyanazon tagállamon belül eltérő minősítést eredményezhet.

41 – A tamperei Európai Tanács az igazságügyi hatósági határozatok kölcsönös elismerésének elvét tette az igazságügyi együttműködés sarokkövévé (az elnökség következtetéseinek 33. pontja). Ezt az elvet elemezte Sanz Morán, A. J., „La orden europea de detención y entrega: algunas consideraciones de carácter jurídico-material", *Cooperación Judicial Penal en la Unión Europea: la orden europea de detención y entrega*, Ed. Lex Nova, Valladolid, 2005, 81–90. o., aki elemzésében az ellenzők érveit vette át.

42 – A kerethatározat abba a fejlődési folyamatba illeszkedik, amely az 1957-es európai kiadatási egyezménnyel kezdődik (28. cikk (3) bekezdése) és az együttműködést illetően a kedvezőbb rendelkezéseket megengedő 1996-os egyezménnyel folytatódik. Ezek a rendelkezések olyan egységes és kölcsönös jogi szabályozásokba kerültek be, amelyek az egyik állam által kibocsátott elfogatóparancs másik állam területén történő végrehajtásának rendjét fektetik le. Erre a típusú megállapodásra példaként említhető a súlyos bűncselekményekkel kapcsolatos eljárások lefolytatása érdekében, a Spanyol Királyság és az Olasz Köztársaság között 2000. november 28-án, Rómában létrejött szerződés, amely a közös igazságügyi térségen belül a kiadatáshoz kötődő problémákra megoldást talált. Ez a szerződés azonban soha nem lépett hatályba, mivel kezdetét vette a kerethatározat jóváhagyásával kapcsolatos eljárás, amelyet az Európai Tanács a fent hivatkozott 1957-es európai kiadatási egyezmény 28. cikkének (3) bekezdése értelmében egységes jogi szabályozásnak minősített (az európai elfogatóparancs alkalmazásáról és annak az Európai Unió jogi eszközeivel való kapcsolatáról szóló következtetések, Brüsszel, 2003. szeptember 11., 12413/03. sz. dok.).

jelenti, hogy az előbbi légüres térben keletkezett, és hogy a nemzeti jogrendszerekben nem volt olyan előzmény, amellyel össze kellene egyeztetni.

49. Az európai elfogatóparancs, amely a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség (EU 2. cikk és EU 29. cikk) létrejöttéhez elengedhetetlenül szükséges, a jogsegély egyik megnyilvánulása. Olyan határozatról van szó, amelyet valamely bíróság azért bocsát ki, hogy egy külföldi igazságügyi hatóság a büntetőeljárás lefolytatása és szabadságvesztés-büntetés végrehajtása végett a keresett személyt elfogja vagy átadja (az 1. cikk (1) bekezdése). Az európai elfogatóparancs tehát a kibocsátó tagállam eljárásjoga által szabályozott olyan határozat, amelyet a kölcsönös elismerés elvének megfelelően a többi tagállamban is ugyanúgy kell kezelni, mint a saját nemzeti bíróságok által hozott határozatokat. A jogszabályok összehangolása tehát elengedhetetlen. Az európai elfogatóparancs a nemzeti büntető eljárásjogról szóló törvénykönyvek által teremtett hagyományokhoz kapcsolódik, de a kerethatározat bizonyos körülmények között és bizonyos feltételek mellett a határokon átnyúló hatályt is megengedi, azonban ezzel összhangban a nemzeti jogrendszerek közötti egyeztetést is megköveteli. A kerethatározat rendelkezései a határozat formájának és tartalmának, a továbbítás módjának és határidejének, a megtagadás okainak, az eljárás során a fogva tartottat védő garanciáknak, valamint az átadáshoz fűződő joghatásoknak az összehangolásával e célkitűzést szolgálják.

50. A kerethatározat tehát nem egy korábban ismeretlen jogintézményt vezet be, és nem a kiadatással kapcsolatos különböző szabályozásokat, hanem az elfogásnak és az átadásnak valamennyi tagállamban hatályos szabályait hangolja össze az igazságügyi hatóságok közötti együttműködés érdekében [43].

51. A jelen előzetes döntéshozatali eljárásban nem az áll a vita középpontjában, hogy a kerethatározat milyen lehetőségeket nyújt a harmonizációra, hanem az, hogy alkalmas-e egy új jogintézmény bevezetésére. Azonban a vita mögött pontatlanság rejlik, mert – mint ahogy azt már jeleztem – az európai elfogatóparancs, bár különbözik a kiadatástól, nem olyan jogalkotói mű, amelynek ne lennének előzményei a tagállamok jogrendszereiben [44]. Mindenesetre még ha egyesek ezt is állították, – tekintettel a jogszabályok

43 – A kerethatározat például Spanyolországban érinti a bírói hatalomról szóló 1985. július 1-jei 6/1985. sz. sarkalatos törvény 273–278. cikkét, valamint a büntetőeljárásról szóló 1982. szeptember 14-i törvénykönyv 183–196. cikkét.

44 – Mint ahogy Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága, valamint a Francia Köztársaság rámutatott (írásbeli észrevételeik 28–32. és 10–13. pontja), hogy az EK 94. cikk, EK 95. cikk és 308. cikk szerint minden új jogi aktust ez utóbbi rendelkezés alapján kell meghozni, még a már létező rendelkezések harmonizálását és az új jogszabály alapszabályainak összehangolását a másik két rendelkezés alapján kell megtenni. Amint azt a Bíróság az 1994. november 15-i 1/94. sz. véleményének (EBHT 1994., I-5267. o.) 59. pontjában helyesen mondta ki, hogy a szellemi tulajdon terén, az EK 94. cikk és EK 95. cikk alapján, a Közösség rendelkezik hatáskörrel a nemzeti jogszabályok harmonizálására, és a nemzeti jog felé kerülő új jogszabályok megalkotása végett hivatkozhat az EK 308. cikkre. Ez történt a gyógyszerek kiegészítő oltalmi tanúsítványával (1992. június 18-i 1768/92/EGK tanácsi rendelet [HL L 182., 1. o.]), amint arra a Bíróság a C-350/92. sz., Spanyolország kontra Tanács ügyben 1995. július 13-án hozott ítéletének (EBHT 1995., I-1985. o.) 23. pontjában rámutatott. Ezzel szemben a Bíróság a C-377/98. sz., Hollandia kontra Parlament és Tanács ügyben 2001. október 9-én hozott ítéletének (EBHT 2001., I-7079. o.) 25. pontjában kimondta, hogy a biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról szóló, 1998. július 6-i 98/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 213., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 395. o.) a fent említett második típusba tartozik, vagyis a harmonizációt szolgáló eszközök közé, mivel nem hoz létre közösségi gyökerű jogot, hanem olyan nemzeti eszközökön alapul, mint például a tanúsítványok, amelyeket hazai eljárásoknak megfelelően állítanak ki, annak ellenére, hogy az ilyen találmányok korábban az egyes tagállamokban nem voltak szabadalmazhatók, és az irányelv néhány pontosítást és korlátozást állapít meg az oltalom hatálya tekintetében.

közelítésének követelményére – semmi sem zárja ki az ilyen típusú jogi norma alkalmazását, és ilyen körülmények között az EU-Szerződés sem tiltja.

4. A jogforrási rendszer a harmadik pillérben: különös tekintettel a kerethatározatok és az egyezmények közötti kapcsolatra

52. Az EU 34. cikk (2) bekezdése felsorolja a harmadik pillér négy jogforrását, és – amint arra a Tanács, a Bizottság, a Holland Királyság és a Belga Királyság is rámutatott – nem állít fel hierarchikus sorrendet a jogforrások között, illetve a szabályozandó területek felosztásával nem különíti el egymástól az egyes normatípusokat. E jogforrások közül általában mindegyik alkalmazható valamennyi területre, azzal a kikötéssel, hogy az eszköz jellegéből és a megfogalmazott célkitűzésből adódó korlátokat tiszteletben kell tartani. E korlátokon belül a jogalkotónak teljes választási szabadsága van.

53. Erre a korlátozott diszkrecionális jogkörre a bírósági felülvizsgálat nem terjed ki, így – tartalmától függetlenül – az a határozat, amelyik nem lépi át ezeket határvonalakat, jogilag helyes.

54. A Tanács a jelen esetben a kerethatározat mellett döntött. Az elemzést annak vizsgálatával kell kezdeni, hogy a kitűzött cél és az ahhoz vezető út fényében a Tanácsnak nem kellett volna-e más jogi normát választania. A közös álláspont nem lett volna megfelelő választás. A közös álláspontok hasznosnak bizonyulnak az Unió és a tagállamok nemzetközi kapcsolataiban valamely egyedi ügyre vonatkozó vélemény megfogalmazása esetén (EU 37. cikk), illetve a bennük rejlő lehetőségek – az együttes fellépéshez hasonlóan – a második pillérben is jól hasznosíthatók (EU 12. cikk) [45].

55. A többi jogforrás – a kerethatározat, határozat és egyezmény – a nemzeti jogrendekbe [46] történő átültetést előíró rendelkezések esetében jelent megfelelő eszközt, azonban az EU 34. cikk (2) bekezdésének c) pontjában szabályozott határozat a jelen esetben nem jöhet számításba, mivel az európai elfogatóparancs jó működéséhez oly nélkülözhetetlen harmonizáció céljából határozat nem hozható.

45 – Simon, D., Le système juridique communautaire, Presses Universitaires de France, 2. kiadás, 1998. november, 238. o., ezeket atipikus jogi aktusoknak minősíti. Példaként ezekre csupán az Egyesült Nemzetek nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezményét kiegészítő, a lőfegyverek, részeik és alkatrészeik, valamint lőszereik tiltott előállítása és kereskedelme elleni javasolt jegyzőkönyvről szóló, 2000. január 31-i 2000/130/IB tanácsi közös álláspontot (HL L 37., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 124. o.), illetve az Európai Unióról szóló szerződés K.3. cikke alapján, a raszszizmus és az idegengyűlölet leküzdésére irányuló fellépésről szóló, 1996. július 15-i 96/443/IB tanácsi együttes fellépést (HL L 185., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 33. o.) hozom fel.

46 – Brechmann, W., Kommentar zu EU-Vertrag und EG-Vertrag, Calliess/Ruffert Verlag, 2. kiadás, 2002, 34. cikk 6. pontja, 267. o.

56. Ebből kifolyólag a kerethatározat egyetlen lehetséges alternatívája az egyezmény lehetett volna. A jogalkotónak annyi volt a mérlegelési mozgástere, hogy e két fajta jogi norma között választhatott. Ily módon el kell vetni azt az álláspontot, mely szerint a kiadatást felváltó európai elfogatóparancsot azért kell nemzetközi szerződéssel szabályozni, mert a tagállamok közötti kiadatást mindig is így szabályozták. Ezen álláspont hívei a *contrarius actus* elve alapján a jogi norma szintjének állítólagos „befagyására" hivatkoznak.

a) A *contrarius actus* elvének alkalmazhatatlansága

57. Az a szabály, amely szerint egy kérdést a későbbiekben is ugyanolyan szintű jogi normával kell szabályozni, mint amilyennel azt először szabályozták, és alacsonyabb szintű jogi normát nem lehet alkalmazni, nem abszolút jellegű, mivel az egyik szuverén hatalom – a törvényhozás – és a másik alapvetően alárendelt hatalom – a végrehajtás –, valamint ezek jogi aktusai (törvények és rendeletek) közötti kapcsolat tekintetében ez a szabály állampolgári garanciát jelent. Ha a parlament egy adott kérdést törvénnyel szabályoz, akkor a kormány kizárólag abban az esetben léphet fel, ha a képviselőház a döntés kiegészítése vagy a jogrendbe történő beillesztése céljából a kormányt erre feljogosítja, azonban semmilyen kormányzati aktus sem léphet a döntés helyébe, és nem másíthatja meg „a hatalom jogosultjának" akaratát, kivéve ha ez utóbbi a törvényi szabályozás helyett a kérdés rendeleti szabályozására jogosítja fel a kormányt, és feltéve, hogy nincs alkotmányos akadálya a kérdés rendeleti úton történő szabályozásának [47].

58. Értelmetlen a témával kapcsolatos vita, mivel a jogforrások eredete és a megalkotásukra irányadó eljárás megegyezik, legyen szó akár kerethatározatról, akár nemzetközi egyezményről. Mind a kettőt a Tanács – bármely tagállam vagy a Bizottság javaslatára, egyhangú döntéssel, az Európai Parlamenttel történő konzultációt követően – hagyja jóvá (az EU 34. cikk (2) bekezdése összefüggésben az EU 39. cikk (1) bekezdésével) [48].

59. A gyakorlat megerősíti ezt a jogelméleti fejtegetést, mivel a tagállamok az egyezményekbe foglalt rendelkezéseket gyakran váltják fel más, az integráció szerkezetéhez közelebb álló rendelkezésekkel. Tipikus

47 – García de Enterría, E., és Fernández, T. R. ezt az elvet fejtik ki *Curso de Derecho Administrativo*, I. kötet, Ed. Civitas, 10. kiadás, Madrid, 2000, 247. és 248. o.

48 – Nem lehet szó nélkül elmenni a felperes szervezet által az alapeljárásban tett azon kijelentés mellett, mely szerint a kerethatározat elfogadását a demokrácia hiánya jellemzi. Azt állítja, hogy a nemzetközi szerződésekkel ellentétben a kerethatározatok esetében nincs szükség a nemzeti törvényhozó testületek közbelépésére. Először is a kerethatározatot és elfogadásának módját olyan, a tagállamok által szabadon létrehozott szerződés szabályozza, amelynek megalkotásban a tagállamok képviselői döntő szerepet játszottak. Továbbá már jeleztem, hogy a kerethatározat elfogadása előtt konzultálni kell az Európai Parlamenttel, és a nemzeti parlamentek, amelyek hatáskörébe tartozik a belső végrehajtási és átültető szabályok elfogadása, ha a tagállam alkotmányos rendje a törvényi szintű szabályozást írja elő, fenntartásokat fogalmazhatnak meg.

példa erre a Brüsszeli Egyezményként ismert, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról[49] szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény, amelyet a 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet váltott fel[50] (68. cikk).

60. Ilyen körülmények között fel kell tenni a kérdést, hogy a nemzetközi egyezményi forma megkönnyíti-e a szubszidiaritás és az arányosság elvének tiszteletben tartását, illetve a közösségi jogalkotó köteles-e ezt a formát alkalmazni.

b) A szubszidiaritás és az arányosság elve

61. Az EK 5. cikkben foglalt két elvet a harmadik pillérben is alkalmazni kell: a szubszidiaritás elvét az EU 2. cikk értelmében, *in fine*; az arányosság elvét pedig mint a szubszidiaritás szolgálatában álló eszközt[51].

62. A kerethatározat indokolásának hetedik preambulumbekezdésében a jogalkotó kinyilvánította, hogy ezeket az elveket tiszteletben tartja, amit azért is helyesen tesz, mivel külföldi elfogatóparancsok államterületen történő végrehajtásáról van szó egy olyan közös térségen belül, amely a kölcsönös bizalmon és a bírósági határozatok kölcsönös elismerésén alapul, és jobb ezt a feladatot az Unió szervezetéből kiindulva együttesen fellépve elvégezni, mintsem a tagállamokra bízni, hogy oldják meg különkülön, egymással együttműködve. Így tehát az egységes fellépésre volt szükség. Ezzel a szubszidiaritás elvét tiszteletben tartották.

63. Ha a Tanács a nemzetközi megállapodás mellett döntött volna, az is összeegyeztethető lett volna szubszidiaritás elvével, azonban az Unió jogalkotója számára biztosított diszkrecionális jogkör a kerethatározat választását is lehetővé tette. Az elengedhetetlen arányosság sem tette szükségessé más forma választását, hiszen – ahogy azt majd az alábbiakban ki fogom fejteni – a múltban megkötött sikertelen szerződések kudarcaiból levont tapasztalatok is arra engedtek következtetni, hogy a kerethatározatot kell választani. Mivel a célok és eszközök közötti megfelelés követelménye miatt az Unió kizárólag a kitűzött célok elérése érdekében lép fel, feltétlenül olyan eszközt kell választani, amely a tagállamokat arra kötelezi, hogy bizonyos határidőn belül eredményeket érjenek el.

64. Ez azt jelenti, hogy sem azon jogi norma szintjének állítólagos befagyása, amely hagyományosan valamely állampolgárnak egyik tagállamból a másikba, az ítélethozatal vagy a büntetés végrehajtásának céljából történő átadását szabályozza, sem a szub-

49 – HL 1972. L 299., 32. o., egységes szerkezetbe foglalt változat: HL 1998. C 27., 1. o.

50 – HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o. Példaként lehet még megemlíteni a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 174., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 121. o.) 21. cikkét; a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EGK tanácsi rendelet (HL L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 191. o.) 44. cikkét, valamint a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló, 2000. május 29-i 1348/2000/EK tanácsi rendelet (HL L 160., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 227. o.) 20. cikkét.

51 – A két elv közötti szoros kapcsolatot tükrözi az EK 5. cikk, amely szerint a Közösség csak akkor jár el, ha a tervezett intézkedés céljait a tagállamok nem tudják egyedül megvalósítani, (szubszidiaritás), a fellépése azonban nem lépheti túl a szükséges mértéket (arányosság).

szidiaritás elve nem korlátozza az európai jogalkotó mozgásterét. Éppen ellenkezőleg, még ha el is ismerjük, hogy ennek a mozgástérnek van bizonyos korlátja, a kerethatározat akkor is megfelelő eszköz a többször hivatkozott arányosság elve és az európai jog hatékony érvényesülésének elve értelmében, amely elveket a harmadik pillérben is alkalmazni kell, amint arra az előzőkben hivatkozott Pupino-ügyben hozott ítéletből is lehet következtetni.

66. Éppen a nemzetközi szerződésekben rejlő korlátok miatt került be a jogforrások közé egy új elem, amely lehetővé teszi a ratifikálás terén [53] meglévő tagállami szabadságból eredő nehézségek elkerülését. A tamperei Tanács – kihasználva az Amszterdami Szerződés [54] által biztosított lehetőségeket – pontosította azon célkitűzést, mely szerint az Uniót a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséggé kell átalakítani. A Bizottság javaslata felfedte ezt a szándékot, amikor arra utalt, hogy tekintettel a korábbi egyezmények nem kielégítő eredményeire, hatékonysági okok miatt a Bizottság a kerethatározat mellett döntött [55].

c) Nagyobb hatékonyság iránti igény

65. A vitatott kerethatározat nem az első kísérlet az Unióban a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés javítására. Az 1995-ös és 1996-os egyezmények voltak a közvetlen előzmények, még akkor is, ha kudarcba fulladtak. Mindkettőt az Európai Unióról szóló szerződés K.3. cikke alapján fogadták el, de jelenleg még nem alkalmazzák az összes tagállamban, mert egyes államok még mindig nem ratifikálták [52].

67. A tagállamok és intézmények feladata az EU 2. cikkben megfogalmazott célkitűzések megvalósítása, valamint a már gyakran említett, szabadságon, biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térség fenntartása és fejlesztése. Ennek érdekében a tagállamoknak és intézményeknek a legmegfelelőbb eszközöket kell alkalmazniuk. Ezenkívül a tagállamok és az intézmények kötelesek biztosítani általában a közösségi jog [56] és

52 – A Bizottság felhívta a figyelmet (írásbeli észrevételeinek 22. pontjában), hogy a Maastrichti Szerződés szerint megkötött egyezmények megfelelő számú ratifikáció hiányában az Amszterdami Szerződés előtt nem léptek hatályba. A kerethatározat elfogadásának idejére a tizenöt tagállamból tizenkettő ratifikálta ezeket az egyezményeket.

53 – A Tanács csupán ajánlja az elfogadásukat (EU 34. cikk (2) bekezdésének d) pontja).

54 – Az 1999. október 15–16-i tamperei Európai Tanács elnöksége következtetéseinek bevezetése.

55 – COM(2001) 522 végleges/2, 4. o., 4.3. pont.

56 – A hatékonyság elve még az eljárás terén meglévő tagállami hatásköröket is korlátozza azzal, hogy a tagállamoknak olyan intézkedéseket kell választaniuk, amelyek a gyakorlatban túlságosan nem nehezítik meg, vagy nem teszik lehetetlenné a közösségi jogból eredő rendelkezések alkalmazását. A 33/76. sz. Rewe-ügyben 1976. december 16-án hozott ítélet [EBHT 1976., 1989. o.] nyitotta meg az erre vonatkozó döntések sorát, a legutóbbi ítéletek közül pedig a C-255/00. sz. Grundig Italiana ügyben 2002. szeptember 24-én hozott ítéletet [EBHT 2002., I-8003. o.], és a C-30/02. sz., Recheio-Cash & Carry ügyben 2004. június 17-én hozott ítéletet (EBHT 2004., I-6051. o.) említem meg.

különösen az Unió jogának [57] teljes érvényesülését, ami miatt a Tanácsnak nem csupán lehetősége, hanem kötelessége is volt kerethatározattal [58] létrehoznia az európai elfogatóparancs mechanizmusát. A Tanács által választott módszer ellen tehát nem lehet kifogást emelni [59].

68. Ebből kifolyólag azt javaslom, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a Bíróság akként válaszoljon, hogy a 2002/584 kerethatározat nem sérti az EU 34. cikk (2) bekezdésének b) pontját.

B – *A 2002/584 kerethatározat és az alapvető jogok (második kérdés)*

69. A kerethatározatban a jogalkotó gondoskodott az elfogatóparancs címzettjét megillető garanciákról, és egyértelműen kinyilvánította, hogy alapvető jogait védelemben kívánja részesíteni. A jelen indítvány 18. és 24. pontjában már említést tettem erről a törekvésről, amely a büntetőügyekben folytatott együttműködés olyan megközelítéséről árulkodik, amely túllép a tagállamok közötti kétoldalú kapcsolatokon, és egy harmadik dimenziót is számításba vesz, az érintett személy sérthetetlen jogait [60].

70. Ezzel kapcsolatban az 1. cikk (3) bekezdése egy ünnepélyes nyilatkozatot tartalmaz, amelyet nem foglaltak írásba, de rejtett célzás volt, mivel az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása az Unió egyik összetartó ereje (EU 6. cikk (1) bekezdése). Ezek a jogok és szabadságok a Római Egyezményből és a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból eredően a közösségi jog általános elveinek rangjára emelkedtek (EU 6. cikk (2) bekezdése) [61].

71. E megállapítással eljutottunk az emberi jogok Unión belüli védelméhez és a Bíróság ezzel kapcsolatos szerepéhez.

1. Az alapvető jogok védelme az Európai Unióban

72. Az alapszerződésekben nem szerepelt az alapvető jogok katalógusa, ez azonban nem jelenti azt, hogy e jogok ne lennének a

57 – A jelen indítványban már utaltam arra, hogy a hatékonyság elve a Pupino-ügyben hozott ítélet alapja, ami a 38. és 42. cikkben megfogalmazást is nyert.

58 – Az Egyesült Királyság Kormánya pedig egyenesen kijelentette, hogy a kerethatározat „nélkülözhetetlen" volt (írásbeli észrevételeinek 37. pontja, *in fine*).

59 – A hatékonyság elve képezi az alapját a kerethatározat 31. cikke (2) bekezdésének, amely feljogosítja a tagállamokat, hogy olyan két- vagy többoldalú megállapodásokat kössenek, amelyek a kerethatározattal megegyező célokat követnek, és hozzájárulnak az átadással kapcsolatos eljárások megkönnyítéséhez vagy egyszerűsítéséhez.

60 – Vennemann, N., „The European Arrest Warrant and its Human Rights Implications", *Zeitschrifr für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, 2003, 113. és 114. o.

61 – A már többször hivatkozott Pupino-ügyben hozott ítéletében a Bíróság hangsúlyozta, hogy a kerethatározatot a Római Egyezménnyel összhangban kell értelmezni.

közösségi jogrend részei. A Közösséget, amely a demokratikus alapon szerveződött államok közötti szerződés eredménye, abból a célból alapították, hogy egy jognak alárendelt szervezetté váljon. A mag ekkor még terméketlen talajra hullott, és az alapvető alanyi jogok csak évek múltán tudtak kihajtani és fejlődni a Bíróság ítélkezési gyakorlatának köszönhetően.

73. Ez a pretoriánus munka meghozta gyümölcsét az olyan kifejezetten elismert jogok tekintetében, mint a díjazás terén fennálló, nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés jelenlegi EK 141. cikkben rögzített tilalma [62], de egyéb olyan jogok tekintetében is, amelyek közvetlenül nem vertek gyökeret a közösségi rendszerben, mint például a magánlakás sérthetetlensége [63], a szólásszabadság [64], illetve a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát képező területhez közelebb álló *nullum crimen, nulla poena sine lege* elv [65].

74. A Bíróság a következő egyszerű és logikus szillogizmust alkalmazta: a nemzeti jogrendszerek közös szabályai a Közösség jogrendjének általános elvei, és mint ilyeneket tiszteletben kell tartani őket. Így az alapvető jogok, amelyek közös garanciákat jelentenek mindannyiunk számára, ezen elvek részét képezik, és védelemben részesülnek [66]. E vonatkozásban tehát nem kérdőjelezhető meg a harmonizáció, amely közösségi jogon kívüli forrásokon alapul [67], azaz a tagállamok fent említett közös általános elvein [68], a tagállamok közös alkotmányos hagyományain [69], valamint az emberi jogok

62 – Defrenne esete példaértékű. A 80/70. sz. Defrenne I-ügyben 1971. május 25-én hozott ítélet (EBHT 1971., 445. o.); a 43/75. sz. Defrenne II-ügyben 1976. április 8-án hozott ítélet (EBHT 1976., 455. o.) és a 149/77. sz. Defrenne III-ügyben 1978. június 15-én hozott ítélet (EBHT 1978., 1365. o.) mutatják a Bíróságon belül végbement fejlődést.

63 – A 31/59. sz., Acciaieria di Brescia kontra Haute Autorité ügyben 1960. április 14-én hozott ítélet (EBHT 1960., 153. o.); a 136/79. sz., National Panasonic kontra Bizottság ügyben 1980. június 26-án hozott ítélet (EBHT 1980., 2033. o.); a 46/87. és 227/87. sz, Hoechst kontra Bizottság egyesített ügyekben 1989. szeptember 21-én hozott ítélet (EBHT 1989., I-2859. o.), valamint a C-94/00. sz. Roquette Frères ügyben 2002. október 22-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-9011. o.).

64 – A C-260/89. sz. ERT-ügyben 1991. június 18-án hozott ítélet (EBHT 1991., I-2925. o.); a C-112/00. sz. Schmidberger-ügyben 2003. június 12-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-5659. o.) és a C-101/01. sz. Lindqvist-ügyben 2003. november 6-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-12971. o.). A közösségi tisztviselők szólásszabadságával kapcsolatban lásd továbbá a C-274/99. P. sz., Connolly kontra Bizottság ügyben 2001. március 6-án hozott ítéletét [EBHT 2001., I-1611. o.].

65 – A 14/86. sz. Pretore di Salò ügyben 1987. június 11-én hozott ítélet (EBHT 1987., 2545. o.); a 80/86. sz. Kolpinghuis Nijmegen ügyben 1987. október 8-án hozott ítélet (EBHT 1987., 3969. o.); a C-168/95. sz. Arcaro-ügyben 1996. szeptember 26-án hozott ítélet (EBHT 1996., I-4705. o.); valamint a C-74/95. sz. és C-129/95. sz. X egyesített ügyekben 1996. december 12-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-6609. o.).

66 – Ez a fordulat a 4/73. sz., Nold kontra Bizottság ügyben 1974. május 14-én hozott ítélet (EBHT 1974., 491. o.) 13. pontjában jelenik meg először.

67 – Részletesen elemezte ezt a folyamatot Rubio Llorente, F., „Mostrar los derechos sin destruir la Unión", *La estructura constitucional de la Unión Europea*, éd. Civitas, Madrid, 2002, 113–150. o.

68 – Pescatore, P., „Los principios generales del derecho como fuentes del derecho comunitario", *Noticias CEE*, 1988, 40. szám, 39–54. o.

69 – A korábban hivatkozott Nold kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében a Bíróság kimondta, hogy „e jogok tiszteletben tartását biztosítva [a szerző megjegyzése: a Bíróság az alapvető jogokra utalt] a Bíróság a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból merít, ebből kifolyólag nem fogadhat el olyan intézkedéseket, amelyek összeegyeztethetetlenek ezen államok alkotmányaiban elismert és biztosított alapvető jogokkal" (13. pont). Későbbiekben a Bíróság a 11/70. sz. Internationale Handelsgesellschaft ügyben 1970. december 17-én hozott ítéletében (EBHT 1970., 1125. o.) egyértelművé tette, hogy „a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból merítve e jogok tiszteletben tartását a Közösség célkitűzéseinek megfelelően és szervezeti keretén belül kell biztosítani" (4. pont).

védelmére vonatkozó nemzetközi szerződéseken [70] és különösen a Római Egyezményen [71].

75. A közösségi jogalkotó átvette ezeket a mintákat, és az Amszterdami Szerződéssel beillesztette ezt a joggyakorlatot az EU 6. cikkbe, valamint a Bíróság hatáskörébe utalta az alapvető jogok védelmét (az EU 46. cikk d) pontja).

76. 2000-ben került sor arra az eseményre – az Európai Unió Alapjogi Chartájának kihirdetésére –, amely mellett nem lehet szótlanul elmenni. Ez a dokumentum nem rendelkezik kötelező hatállyal, mivel ezt egyetlen hatályos rendelkezés sem írja elő [72]. Ez a kiáltvány csupán jogi erővel nem rendelkező politikai nyilatkozat [73].

77. Ilyen állítást követően sem lehet azonban arra az álláspontra helyezkedni, hogy semmi sem változott, és a charta csak holt betű maradt. Először is a charta nem légüres térben, a körülvevő környezet hatásaitól függetlenül keletkezett, sőt éppen ellenkezőleg, az általam bemutatott fejlődési folyamat egyik állomásának tekinthető, mivel – ahogy azt az alkotók a charta preambulumában [74] megfogalmazták – olyan jogokat kodifikál és erősít meg, amelyek a tagállamok nemzeti és nemzetközi szinten kialakult közös örökségének részét képezik [75]. Következésképpen az EU 6. cikk és az EU 46. cikk d) pontja

70 – A Nold kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre az emberi jogok védelméről szóló nemzetközi szerződések csak csekély hatást gyakoroltak, inkább csak olyan „iránymutatást adtak, amelyet a közösségi jog keretén belül figyelembe kell venni" (13. pont). Ezzel szemben a Bíróság néhány évvel később már kifejezetten utalt ezekre a szerződésekre (a 36/75. sz. Ruttili-ügyben 1975. október 28-án hozott ítélet [EBHT 1975., 1219. o.] 32. pontja), amelyek így meghatározó tényezővé váltak (a 222/84. sz. Johnston-ügyben 1986. május 15-én hozott ítélet [EBHT 1986., 1651. o.] 18. és azt követő pontjai).

71 – A 65. lábjegyzetben már hivatkozott X-ügyben hozott ítélet 25. pontja. Lásd továbbá a fent hivatkozott ERT-ügyben hozott ítélet 45. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot. Lásd ugyanebben az értelemben az EK-Szerződés 228. cikkével (a módosítást követően EK 300. cikkel) összhangban a 2/94. sz. ügyben 1996. március 28-án kiadott vélemény [EBHT 1996., I-1759. o.] 33. pontját.

72 – Megváltozna a helyzet, ha az Európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés, amelynek II. részét a charta képezi, ratifikálása megtörténne és hatályba lépne.

73 – Díez-Picazo, J. M., „Carta de derechos fundamentales de la Unión Europea", *Constitucionalismo de la Unión Europea*, éd. Civitas, Madrid, 2002, 21–42. o., különösen a 39. o.

74 – „E Charta [...] megerősíti azokat a jogokat, amelyek különösen a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból és nemzetközi kötelezettségeiből, az Európai Unióról szóló szerződésből és a közösségi szerződésekből, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményből, a Közösség és az Európa Tanács által elfogadott szociális chartákból, valamint az Európai Közösségek Bíróságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatából következnek."

75 – A kérdést előterjesztő bíróság végzésében ezt a szempontot nem vetette fel, hangsúlyozni kell azonban, hogy az állampolgárnak nincs arra vonatkozóan olyan általánosan elismert joga, hogy a hatóságok ne adják ki. Ha ez létezik is egyes államokban, mint például Németországban, Cipruson, Finnországban és Lengyelországban, a tagállamok nagy részének jogrendje nem tekinti alapvetőnek ezt a garanciát, amely nem tartozik a közös alkotmányos hagyományok közé. A saját állampolgáraik kiadatásának engedélyezése érdekében az Osztrák Köztársaság, a Portugál Köztársaság és a Szlovén Köztársaság módosította alkotmányát.

értelmében az Uniónak tiszteletben kell tartania, a Bíróságnak pedig védenie kell ezeket a jogokat a 2000 decemberében elfogadott jogszabály hatályától és jellegétől függetlenül [76].

78. Másodszor a charta szerepel a Bíróság ítélkezési gyakorlatában is, mivel a főtanácsnokok az egyszerű program- és tisztán nyilatkozatjellegét meghaladva értelmezték azt [77]. Az Elsőfokú Bíróság is alkalmazta már a chartát egyes ítéleteiben [78]. Bár a Bíróság döntéseiben nem sűrűn hivatkozik a chartára [79], ha mégis, akkor azért, hogy megcáfolja a főtanácsnokok álláspontját. Nemrégiben, alig két hónapja a Parlament kontra Tanács ügyben hozott ítélet [80] irányváltást jelentett, mivel a Bíróság kimondta, hogy a charta nem kötelező erejű okmány, jelentőségét azonban el kell ismerni (38. pont).

79. Meg kell tehát törni a csendet, és a tagállami hagyományok közé tartozó állampolgári garanciák védelmekor a chartát alapvető értelmezési eszközként kell alkalmazni. A feladatnak óvatosan, de egyben határozottan kell nekilátni, azzal a meggyőződéssel, hogy ha az alapvető jogok védelme a közösségi pillérben nélkülözhetetlen, akkor ez a harmadik pillérben még inkább így van,

76 – Alonso García, R., „Las cláusulas horizontales de la Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea", *Encrucijada constitucional de la Unión Europea*, Ed. Civitas, Madrid, 2002, 151. o., leszögezi, hogy a kötelező erő hiánya nem jelenti azt, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájának nincs hatása. Ezt bizonyítja maga a Római Egyezmény is, amely bár jogilag nem kötötte a Közösséget, a Bíróság számára fontos iránymutatóként szolgált az alapvető jogok értelmezésekor. Carrillo Salcedo, J. A., „Notas sobre el significado político y jurídico de la Carta de derechos fundamentales de la Unión Europea", *Revista de derecho comunitario*, 2001, 7. o., azt állítja, hogy e dokumentum alapján egyszerűbben meg lehet határozni az Unión belüli hatósági aktusok jogszerűségének vizsgálatához szükséges szempontokat. Rodríguez Bereijo, A., „El valor jurídico de la Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea después del Tratado de Niza", en *Encrucijada constitucional de la Unión Europea*, 220. o., átfogalmazva az egykori biztos, Antonio Vittorino gondolatait, azt jósolja, hogy a charta – a közösségi jog általános elveinek összegzéseként és kifejeződéseként – normatív jellegűvé fog válni a Bíróság értelmezésének köszönhetően.

77 – Tizzano főtanácsnok a C-173/99. sz. BECTU-ügyre vonatkozó 2001. február 8-i indítványában (2001. június 26-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-4881. o.]) kifejti, hogy annak ellenére, hogy a charta nem rendelkezik kötelező erővel, „olyan jogvitában, amely valamely alapjog jellegére és alkalmazási körére vonatkozik, nem lehet figyelmen kívül hagyni releváns rendelkezéseit, és azt sem [...], hogy a charta nyilvánvaló célja, hogy alapvető hivatkozási pontként szolgáljon a közösségi jog színterén megjelenők [...] számára" (28. pont). Néhány hónappal később, ugyanebben az évben, július 10-én Léger főtanácsnok a C-353/99. P. sz. Hautala-ügyre vonatkozó indítványában (2001. december 6-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-9565. o.]) megállapította, hogy „a chartát az alapvető jogok azonosítására szolgáló kimagasló jelentőségű eszköznek kell tekinteni" (83. pont), mivel olyan értékeket hirdetett meg, „amelyekben az a közös, hogy maguk a tagállamok is egyhangúlag magukénak vallják [...]. A charta az általa felsorolt jogokat tagadhatatlanul a tagállamok közös értékeinek rangjára emelte." (80. pont). A C-208/00. sz. Überseering-ügyre vonatkozó főtanácsnoki indítványomban (2002. november 5-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-9919. o.]) magam is abból indultam ki, hogy bár a charta, amely a szorosan vett *„ius cogensnek* nem képezi részét, mivel nem rendelkezik önálló kötelező erővel, a tagállamok elsődleges jogi értékeinek felbecsülhetetlen jelentőségű közös nevezője, amelyből a közösségi jog alapvető elvei erednek" (59. pont). Más főtanácsnokok is ugyanezt az elvet vallják.

78 – Az Elsőfokú Bíróság a T-54/99. sz., max.mobil kontra Bizottság ügyben 2002. január 30-án hozott ítéletében (EBHT 2002., II-313. o.) a charta 47. cikkét közvetett módon alkalmazta, és kifejtette, hogy a Bizottság működésének bírósági felülvizsgálata, és ebből kiindulva a hatékony jogvédelemhez való jog „a tagállamok alkotmányos hagyományainak közös, a jogállamiságra jellemző általános elvei" közé tartoznak (57. pont). Az Elsőfokú Bíróság ugyanígy döntött a T-177/01. sz., Jégo-Quéré kontra Bizottság ügyben 2002. május 3-án hozott ítéletének (EBHT 2002., II-2365. o.) 42. és 47. pontjában, a T-377/00., T-379/00., T-380/00., T-260/01. és T-272/01. sz., Philip Morris International és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. január 15-én hozott ítéletének (EBHT 2003., II-1. o.) 122. pontjában, és a T-116/01. sz. és T-118/01. sz., P & O European Ferries (Vizcaya) és Diputación Foral de Vizcaya kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. augusztus 5-én hozott ítéletében (EBHT 2003., II-2957. o.).

79 – A C-245/01. sz. RTL Television ügyben 2003. október 23-án hozott ítéletében (EBHT 2003., I-12489. o.) a Bíróság érintőlegesen hivatkozott a Charta 11. cikkének (2) bekezdésére, amikor a szólásszabadságot vizsgálta (38. pont). A Bíróság ugyanilyen felszínes utalást tett a Charta 17. cikkére, a C-347/03. sz., Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia és ERSA ügyben 2005. május 12-én hozott ítéletének (EBHT 2005., I-3785. o.) 118. pontjában.

80 – A C-540/03. sz. ügyben 2006. június 27-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-5769. o.).

hiszen ez a védelem tárgykörénél fogva magának, a többi szabadság alapját jelentő személyes szabadságnak a lényegét érinti.

80. Ily módon talán elkerülhetővé válnak a nemzeti bíróságokkal fennálló kapcsolatokat egykor beárnyékoló félreértések. Ez utóbbiak ugyanis kételkedtek abban, hogy a közösségi intézmények képesek az alapvető jogok védelmére [81].

81. Ezt a védelmi feladatot három különböző szinten kell teljesíteni [82]: a tagállamok, az Európai Tanács és az Európai Unió szintjén. E különböző szintek azonban részben párhuzamosan fejlődnek, de ami a legfontosabb, hogy azonos értékek mentén. E szintek gyakran keresztezik egymást, és néha átfedések is előfordulhatnak, de nem képeznek legyőzhetetlen akadályt, ha egymás hatáskörét tiszteletben tartják, és a saját hatásköreit mindenki az együttélés rendszerének teljes biztosítása érdekében gyakorolja. Az európai alkotmánybíróságok közötti párbeszéd egy közös vita alapjainak lerakását teszi lehetővé.

82. Így a Bíróságnak a hozzá benyújtott ügyben tiszteletben kell tartania a Charta 20. és 49. cikkének szellemét, amelyek a törvény előtti egyenlőséget és a bűncselekmények törvényességének elvét tartalmazzák, azokat az elveket amelyek a tagállamok alkotmányos rendjében széles körben elfogadottak. Szükség esetén a Bíróság hivatkozhat a tagállami ítélkezési gyakorlatokra, valamint azokra az ítéletekre, amelyeket az Emberi Jogok Európai Bírósága hozott a Római Egyezmény 14. és 7. cikkével kapcsolatban.

81 – A Bundesverfassungsgericht a 2 BvL 52/71. sz. Solange I-ügyben 1974. május 29-én hozott ítéletében megkérdőjelezte a Közösség intézményeinek az alapjogok védelmére vonatkozó hatáskörét, és megerősítette a sajátját arra az esetre, ha a közösségi intézmények által nyújtott védelem nem érné el a nemzeti téren garantált védelem szintjét. Az ítélet felzúdulást keltett, és hatása azonnal érződött a Határozatok Tárában megjelent közösségi ítélkezési gyakorlatban, olyannyira, hogy a 2 BvR 197/83. sz. Solange II-ügyben 1986. október 22-én hozott ítéletében a német alkotmánybíróság kimondta, hogy a Közösségek olyan védelmi rendszerrel rendelkeznek, amely a Bonni Alkotmány által létrehozott rendszerhez hasonlít, és kijelentette, hogy a jövőben tartózkodni fog a másodlagos közösségi jogi rendelkezések felülvizsgálatától, még akkor is, ha előtte a felek e rendelkezések és az alapvető jogok összeegyeztethetetlenségére hivatkoznak. [Rodríguez Iglesias, G. C., és Woelker, U., „Derecho comunitario, derechos fundamentales y control de constitucionalidad (La Decisión del Tribunal Constitucional Federal alemán de 22 de octubre de 1986)", *Revista de Instituciones Europeas*, 1987, 14/1987. kötet, 3. szám, 667–685. o.]. A Trybunał Konstytucyjny által, a K 18/04. sz. ügyben 2005. május 11-én a Lengyel Köztársaság csatlakozási szerződése kapcsán hozott ítélet, valamint a már fent hivatkozott cseh Ústavní Soud által, 2006. március 8-án hozott ítélet ugyanazt az irányvonalat követte, mint a Solange II-ügyben született ítélet. Attól tartok azonban, hogy a Bundesverfassungsgericht által, a kerethatározatot átültető német törvénnyel kapcsolatban hozott ítélet mögött újra ez a régi bizalmatlanság rejlik, amely ítélet egyben válasz is a bírósági felülvizsgálatnak a harmadik pillérben bevezetett korlátozására (az előzetes döntéshozatalra utalás diszpozitív jellege, megsemmisítés iránti kereset benyújtására való jogosultság korlátozása és kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset hiánya). Mégis paradoxnak tűnik, hogy – Alonso García, R. és Sarmiento Ramírez-Escudero kifejezésével élve – ott került sor „a bírósági hatáskör bizonyos korlátozására", ahol az Unió leginkább hatással van az egyének sérthetetlen jogaira. „Los efectos colaterales de la Convención sobre el futuro de Europa en la arquitectura judicial de la Unión: hacia una jurisdicción auténticamente constitucional europea?", *Revista de Estudios Políticos*, 119. szám, 2003. január–március, 136. o.

82 – Capotosti, P. A., *Quelles perspectives pour les rapports entre la Cour constitutionnelle et la Cour de Justice des Communautés européennes?* című beszámoló, amely a 2002. december 3-án, a Bíróság fennállásának 50. évfordulója alkalmából, Luxemburgban megrendezésre került konferencia keretén belül hangzott el, lásd „többszintű alkotmányosság" (6. pont).

2. A 2002/584 kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdése és az egyenlőség elve

a) A törvény előtti egyenlőség

83. Az Arbitragehof arra keresi választ, hogy a törvény előtti egyenlőség alapvető jogával összeegyeztethető-e az a rendelkezés, mely szerint az európai elfogatóparancs végrehajtásakor nem szükséges vizsgálni, hogy a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdésében szabályozott magatartások bűncselekménynek minősülnek-e mindkét érintett államban, miközben más bűncselekmények esetében a kettős büntethetőség követelménye fennáll.

84. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elemzésekor figyelmesen meg kell vizsgálni a kerethatározat 2. cikkének felépítését magában a végzésben és a jelen előzetes döntéshozatali eljárás során benyújtott észrevételekben megmutatkozó félreértések eloszlatása végett. Az európai elfogatóparancs kibocsátásához elegendő, ha a magatartás a kibocsátó tagállamban büntetendő ((1) bekezdés), még akkor is, ha az átadás ahhoz a feltételhez köthető, hogy a magatartás a megkeresett országban is bűncselekménynek minősüljön ((4) bekezdés). Ez a lehetőség azonban nem áll fenn a (2) bekezdésben felsorolt harminckét cselekménytípus esetén [83].

85. Következésképpen nem helyes az az állítás, hogy az európai elfogatóparancs rendszere – a 2. cikk (2) bekezdésének kivételével – a kettős büntethetőség elvén alapul. Éppen ellenkezőleg, az egyedüli feltétel az, hogy a cselekmények büntetőjogilag üldözendők legyenek a megkereső államban, még akkor is, ha a tagállamok a kerethatározat átültetésekor [84] vagy a bíróságaik egy adott elfogatóparancs végrehajtásakor [85] az elfogatóparancs végrehajtásának feltételéül szabhatják, hogy azok cselekmények, amelyek miatt büntetőeljárás van folyamatban, saját jogrendjükben is bűncselekményeknek minősüljenek. A tagállamok ezzel a lehetőséggel a már több alkalommal hivatkozott

83 – A (3) bekezdés felhatalmazza a Tanácsot, hogy az említett listát egyhangúlag bővítse.

84 – Ez az eset áll fenn Belgiumban, mivel a fent hivatkozott 2003. december 19-i törvény 5. cikkének (1) bekezdése akadályozza az európai kerethatározat végrehajtását, abban az esetben, ha a cselekmény a belga jogban nem minősül bűncselekménynek.

85 – A 32. lábjegyzetben hivatkozott, 3/2003. sz. törvény ezt a megoldást részesíti előnyben, és a döntést a bíróságokra bízza (a 12. cikk (2) bekezdésének a) pontja, összefüggésben a 9. cikk (2) bekezdésével).

(2) bekezdésben felsorolt bűncselekmények vonatkozásában nem élhetnek [86].

86. Ebben a vonatkozásban az Arbitragehof nem a hatáskörrel rendelkező bíróságnál terjesztette elő a kérdését, mivel a kifogásolt egyenlőtlen bánásmód nem az Unió jogalkotójának, hanem a nemzeti szabályozásnak vagy a nemzeti igazságügyi hatósági határozatnak róható fel, amelyek vizsgálata nem tartozik a Bíróság hatáskörébe.

87. Még ha azt az álláspontot is képviselnénk, hogy a törvény előtti egyenlőség megsértése a kerethatározatra vezethető vissza, mivel a cselekményekre jellegüktől függően eltérő szabályozást vezet be, a kérdés akkor is megalapozatlan.

88. Ez a kérdés ilyen megfogalmazással a törvény előtti egyenlőség elvont fogalmára korlátozódik, amelynek alkalmazása, valamint a személyes és szociális körülmények alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalma jelenleg nem képezi vita tárgyát [87].

89. A jognak biztosítania kell az állampolgárok egyenlő bánásmódban való részesítését, és tiltania kell az összehasonlítható helyzetek

86 – Valójában nem a kettős büntethetőség követelménye szűnt meg, hanem a vizsgálatára vonatkozó kötelezettség. Ugyanis a (2) bekezdésben felsorolt cselekmények – jellegüknél fogva – mindegyik tagállamban bűncselekménynek minősülnek. E cselekmények közé tartozik különösen a szándékos emberölés, súlyos testi sértés, emberrablás, személyi szabadságtól való jogellenes megfosztás és túszejtés, szervezett lopás vagy fegyveres rablás, erőszakos közösülés. Problémát jelent azonban, amire a későbbiekben majd ki fogok térni, hogy a nemzeti jogrendszerek eltérő módon határozzák meg ezen bűncselekmények tényállását (96. pont és azt követő pontok). Mindenesetre a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdése olyan magatartásokat sorol fel, amelyeket egyrészt a tagállamok már büntetendőnek nyilvánítottak, vagy az egyeztetés még folyamatban van, másrészt pedig olyan magatartásokat, amelyeket vitathatatlanul az egész világon mindenütt büntetni rendelnek. Lásd például a szervezett bűnözés megelőzése érdekében létrehozandó globális stratégiáról szóló, 1998. december 21-i tanácsi állásfoglalást (HL C 408., 1. o.) [nem hivatalos fordítás], valamint a nemzetközi szervezett bűnözés elleni, 2000. november 15-i ENSZ-egyezményt és annak kiegészítő jegyzőkönyveit. A terrorizmussal kapcsolatban lásd a 2002. június 13-i 2002/475/IB kerethatározatot (HL L 164., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 18. o.), az emberkereskedelemmel kapcsolatban pedig a 2002. július 19-i 2002/629/IB kerethatározatot (HL L 203., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 52. o.). A gyermekek szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelem vonatkozásában lásd a 2003. december 22-i 2004/68/IB tanácsi kerethatározatot (HL L 203., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 10. o.). A kábítószerek és pszichotrop anyagok tiltott forgalmazása tekintetében lásd a 1988. december 20-i ENSZ-egyezményt. A gazdasági bűnözést illetően meg kell említeni az euró bevezetésével kapcsolatos pénzhamisítás elleni, büntetőjogi és egyéb szankciókkal megvalósuló védelem megerősítéséről szóló, 2000. május 29-i 2000/383/IB tanácsi kerethatározatot (HL L 140., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 187. o.), amelyet a 2001. december 6-i 2001/888/IB kerethatározat (HL L 329., 3. o., magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 182. o.) módosított; a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről szóló, 2001. május 28-i 2001/413/IB tanácsi kerethatározatot (HL L 149., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 123. o.), továbbá a pénzmosásról, valamint a bűncselekményhez felhasznált eszközök és az abból származó jövedelmek azonosításáról, felkutatásáról, befagyasztásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról szóló, 2001. június 26-i 2001/500/IB kerethatározatot (HL L 182., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 158. o.). A korrupcióval kapcsolatban meg kell említeni az Európai Unióról szóló szerződés K3. cikke (2) bekezdésének c) pontja alapján, az Európai Közösségek tisztviselőit és az Európai Unió tagállamainak tisztviselőit érintő korrupció elleni küzdelemről szóló egyezményt (HL 1997. C 195., 2. o.) és a magánszektorban tapasztalható korrupció elleni küzdelemről szóló, 2003. július 22-i 2003/568/IB tanácsi kerethatározatot (HL L 192., 54. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 182. o.). Az informatikai bűncselekményeket illetően lásd az információs rendszerek elleni támadásokról szóló, 2005. február 24-i 2005/222/IB tanácsi kerethatározatot (HL L 69., 67. o.). Az Európai Unión belül a környezet büntetőjogi védelmével kapcsolatban meg kell említeni a 2003. január 27-i 2003/80/IB tanácsi kerethatározatot (HL L 29., 55. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 97. o.), amelyet a Bíróság a C-176/03. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2005. szeptember 13-án hozott ítéletében (EBHT 2005., I-7879. o.) megsemmisített azzal az indokkal, hogy a tárgyat a közösségi pillérben irányelvvel kellett volna szabályozni. Ugyanakkor a jogellenes bevándorlás esetén az áldozatok védelmével a jogellenes be- és átutazáshoz, valamint a jogellenes tartózkodáshoz történő segítségnyújtás elleni küzdelem büntetőjogi keretének megerősítéséről szóló, 2002. november 28-i 2002/946/IB tanácsi kerethatározat (HL L 328., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 61. o.) foglalkozik. Végül a raszszizmussal és az idegengyűlölettel kapcsolatban lásd a 45. lábjegyzetben hivatkozott 1996. július 15-i együttes fellépést.

87 – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának vonatkozó rendelkezése a 20. cikk, amelynek értelmében „a törvény előtt mindenki egyenlő". A Római Egyezmény 14. cikke a jogok és szabadságok egyenlő élvezetét biztosítja, míg a 2000. november 14-i tizenkettedik kiegészítő jegyzőkönyv, amely 2005. április 1-jén lépett hatályba, a hátrányos megkülönböztetés általános tilalmát vezeti be.

eltérő kezelését és a nem összehasonlítható helyzetek azonos bánásmódban való részesítését. A jogalkotónak számos lehetősége van arra, hogy objektív és ésszerű indokok alapján a hasonló helyzeteket eltérő bánásmódban részesítse. Az indoklás akkor objektív és ésszerű, ha a cél és az elérni kívánt hatás jogszerű, valamint a kettő között megfelelő arányosság van, amely kizárja a különösen súlyos és aránytalan következményeket [88].

90. Úgy vélem azonban, hogy a jelen ügyben felmerült helyzetek nem összehasonlíthatók. Egyrészt cselekményekről van szó, amelyek kapcsán a figyelem középpontjába nem a személyes jogállás, hanem a jogsértés jellege kerül, ebből kifolyólag szubjektív diszkriminációról nem beszélhetünk. Másrészt nincs hasonlóság azok között sem, akik – az ellenük folytatandó büntetőeljárás tekintetében – eltérő súlyú és büntetőjogi megítélésű cselekményeket követettek el, ugyanis a jogsértések között meglévő súlyosságbeli különbségek miatt az elkövetők nincsenek összehasonlítható helyzetben.

88 – A 117/76. és 16/77. sz., Ruckdeschel és Hansa Lagerhaus Ströh ügyben 1977. október 19-én hozott ítélet (EBHT 1977., 1753. o.) 7. pontja; a 139/77. sz. Denkavit Futtermittel ügyben 1978. június 13-án hozott ítélet (EBHT 1978., 1317. o.) 15. pontja, valamint a C-110/03. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 2005. április 14-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-2801. o.), az EJEB, 2002. február 26-i Fretté kontra France ítélet, Ítélet és Határozatok Tára 2002-I, 34. §, valamint az EJEB, 2004. július 19-i Pla és Puncernau kontra Andorre ítélet, Ítélet és Határozatok Tára 2004-VIII, 61. §. A Tribunal Constitucional 75/1983. sz. ítéletének (BOE melléklete 197. sz., 1983. augusztus 18.) harmadik indoka; a 46/1999. sz. ítéletének (BOE melléklete 100. sz., 1999. április 27.) második indoka, valamint a 39/2002. sz. ítéletének (BOE melléklete 63. sz., 2002. március 14.) negyedik indoka.

91. A véleményem akkor se változik, ha az európai elfogatóparancs végrehajtásának következményeit (őrizetbe vétel, átadás, büntetőeljárás, ítélet) vizsgálva rájövünk, hogy az érintett személyek – tekintet nélkül a fogva tartásukat kiváltó jogsértésre – hasonló helyzetben vannak. Az eltérő bánásmód tehát objektív, ésszerű, tisztességes és arányos.

92. Azért objektív, mert olyan, az egyéntől független kritériumoknak felel meg, amelyek elvont és általános, a szelektivitást kizáró tényezők, vagyis a szabálysértés jellege és a kiszabandó büntetés révén mérhetők.

93. Az eltérő bánásmód ésszerű és igazolható is, mert a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térségében az Európai Unió által megfogalmazott egyik célkitűzésnek, a bűnözés elleni küzdelemnek képezi részét (EU 2. cikk negyedik albekezdés, összefüggésben az EU 29. cikkel). A kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdésében található felsorolás azokat a bűncselekményeket tartalmazza, amelyek – ahogyan azt a spanyol kormány figyelemre méltó írásbeli észrevételeiben megállapította – súlyosan sértenek olyan jogtárgyakat, amelyek Európában különleges védelmet élveznek. Ezek-

ben az esetekben az a követelmény, hogy ezek a bűncselekmények az elfogatóparancsot kibocsátó államban [89] büntetendőek legyenek. Olyan magatartásokról van szó, amelyek tekintetében nem kell megállapítani a kettős büntethetőséget, mivel ezeket mindegyik tagállam büntetni rendeli [90].

94. Végezetül, az eltérő bánásmód arányossága sem kérdőjelezhető meg, mivel az eltérő szabályozás hatálya csupán arra terjed ki, hogy biztosítsa a terhelt és a súlyos bűncselekmény elkövetése miatt elítélt személy átadását olyan igazságügyi rendszeren belül működő hatóságoknak, amely hasonlít az elfogatóparancsot kibocsátó állam igazságügyi rendszerére, azaz tiszteletben tartja a jogállam alapelveit, és biztosítja az érintett alapvető jogainak tiszteletben tartását, ideértve a büntetőeljárás során őt megillető jogokat is.

95. Indítványom e részét ott fejezem be, ahol az alapügy felperes szervezete az észrevételeit kezdte, vagyis olyan rendkívül különös eseteket említett meg [91], amikor az egyik tagállam a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdése értelmében kiadott egy olyan személyt, aki olyan magatartást követett el, amely saját területén nem büntethető [92]. Az egyenlőség elve nem vonatkozik erre az esetre, mivel önmagunkkal szemben nem beszélhetünk hátrányos megkülönböztetésről. Emlékeztetni kell arra, hogy ezen elv alkalmazásában a fent hivatkozott 2. cikk (2) bekezdésében felsorolt és ugyanezen rendelkezésben megkövetelt szankcióval büntetendő bűncselekmény elkövetése miatt gyanúsított vagy elítélt személy letartóztatása végett az Unió valamely tagállamában kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtásakor nem lehet figyelembe venni az érintettre jellemző személyes és szociális körülményeket.

b) Az egyenlőség a törvény alkalmazásában

96. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat e kifogás más aspektusát is tartalmazza,

89 – Ez a felsorolás tartalmazza azokat az EU 29. cikkben kifejezetten említett bűncselekményeket, amelyeket az Európai Rendőrségi Hivatal létrehozásáról szóló egyezménynek az Európai Unióról szóló szerződés K.3. cikke szerinti elkészítéséről szóló 1995. július 26-i tanácsi jogi aktus (HL 1995. C 316., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 7. o.) melléklete az Europol hatáskörébe rendelt, valamint azokat a cselekményeket, amelyeknek üldözése a nemzetközi jog szerint általános kötelezettség.

90 – Egyes szerzők úgy vélik, hogy a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdése a tagállamok között a büntetőjog területén létrejött konszenzust tükrözi. (Von Bubnoff, E., „Institutionelle Kriminalitätsbekämpfung in der EU – Schritte auf dem Weg zu einem europäischen Ermittlungs- und Verfolgungsraum", *Zeitschrift für europarechtliche Studien*, 2002, 226. o.; Combeaud, S., „Premier bilan du mandat d'arrêt européen", *Revue du Marché commun et de l'Union européenne*, 495. sz, 2006, 116. o., és Hecker, B., *Europäisches Strafrecht*, Berlin, 2005, 433. o.).

91 – Rendkívüli esetekről van szó, mivel a két tényező (vagyis a bűncselekmény jellege és a büntetés súlyossága) vizsgálata miatt általában nem fordulhat elő, hogy valamely tagállam a saját jogrendje szerint nem büntetendő cselekmény esetében az európai elfogatóparancs végrehajtására kényszerüljön. Nehezen tudom elképzelni, hogy egy olyan magatartás, amely az Unió egyik tagállamában szabadságvesztéssel vagy legfeljebb három hónapig terjedő szabadságelvonással járó intézkedéssel büntethető, egy másik tagállamban jogszerűnek minősülhet.

92 – A finn kormány emlékeztetett (észrevételeinek 49. pontja) arra, hogy a területiség elvét a büntetőjogban is alkalmazni kell, így az a külföldi állampolgár, aki Finnországban valamilyen bűncselekményt követett el, nem kerülheti el a felelősségre vonást azzal, hogy a neki felrótt magatartás a származási államban nem büntethető. A *ius puniendi* területen kívüli érvényesítése tekintetében a kerethatározat 4. cikkének (7) bekezdése a tagállamok számára megengedi, hogy megtagadhassák az európai elfogatóparancs végrehajtását olyan cselekmények esetében, amelyeket egészben vagy részben a tagállam joghatóságának területén, sőt területén kívül követtek el, ha saját joga szerint e cselekmények nem büntethetők.

és rámutat arra, hogy a pontatlan fogalommeghatározások miatt fennáll a kerethatározat 2. cikke (2) bekezdése téves értelmezésének veszélye.

97. Ha így tesszük fel a kérdést, egyértelműnek tűnik, hogy ezen eshetőség miatt nem kérdőjeleződik meg a norma pontossága, amely nem számol az alkalmazása esetén felmerülő jövőbeli és feltételezett hátrányos megkülönböztetéssel. Rejtett összetéveszthetőség van magában a jogszabályban szereplő egyenlőség és a jogszabály végrehajtásakor érvényesülő egyenlőség között. Az első, amely jellegét tekintve anyagi jogi szabály, és az egyenlők egyenlő bánásmódban részesítését célozza, nem érvényesül, ha a norma – ésszerű indok nélkül – az egyenlőket eltérően kezeli, miközben az eljárásjogi jellegű második szabály megszegéséről akkor beszélhetünk, ha a végrehajtásra felkért szerv másként értelmezi a rendelkezést, mint ahogy korábban, hasonló esetekben tette. A jogalkalmazás során tehát nem beszélhetünk akkor egyenlőtlenségről, ha a különböző bíróságok eltérő ítéleteket hoznak az ítélkezési jogkörük gyakorlása során; az egyenlőség elve nem követeli meg az egybehangzó értelmezést a független szervektől. Nevetséges lenne valamely jogszabályt diszkriminatívnak minősíteni amiatt, hogy az különböző értelmezést kaphat, ami egyébként a megfelelő jogorvoslati lehetőségekkel egységesíthető.

98. Mindenképpen meg kell azonban várni, hogy a szabályozásba foglalt biztosítékok ellenére egyáltalán megjelennek-e ezek az előre megjósolt értelmezésbeli különbségek. Maga a kerethatározat is hatékony eszközöket biztosít e vonatkozásban, mivel lehetővé teszi az érintett bíróságok közötti információcserét és közvetlen egyeztetetést [93] Egyébként pedig, ha bármilyen kétség állna fenn a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdésében alkalmazott fogalmakkal kapcsolatban, az EU 35. cikkben szereplő előzetes döntéshozatali eljárás intézménye biztosítja az Unió területén belüli egységes értelmezést.

99. A nemzeti büntetőjogi rendszerek összehangolásának hiányából eredő, előre megjósolt kockázat nincs hatással az egyenlőség elvére, inkább a jogviszonyokra – különösen az állami szervek és az állampolgárok között kényszerítő jelleggel létrejött jogviszonyokra – jellemző egyértelműség követelményével áll összefüggésben. Ez a megállapítás már a második előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés másik aspektusára irányítja a figyelmet.

3. A kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdése és a büntetőjogi törvényesség elve

100. Ez az elv [94], amely a *nullum crimen, nulla poena sine lege* latin szállóigében nyert

93 – A kerethatározat 8. cikke részletesen felsorolja, hogy az európai elfogatóparancsban milyen információkat kell megadni, és előírja, hogy az alkalmazandó formanyomtatványnak tartalmaznia kell a cselekmény leírására és jogi minősítésére szolgáló e) rovatot. Minden egyéb, a végrehajtó tagállam bírósága által fontosnak ítélet adat a kibocsátó tagállam hatóságainak közvetlen megkeresése útján szerezhető be.

94 – Rolland, P., *La Convention européenne des droits de l'homme (commentaire article par article)*, édition Economica, második kiadás, Párizs, 1999, 293. o., ezt az elvet az európai jogi kultúra alapjának tekintette.

megfogalmazást, és amelyet a Római Egyezmény 7. cikkének (1) bekezdése, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája 49. cikkének (1) bekezdése töltött meg tartalommal, a Tribunal Constitucional [95] immár klasszikussá vált megfogalmazása szerint kettős garanciát foglal magában: az egyik garancia, amely anyagi jogi eredetű és abszolút hatályú, a jogellenes magatartások és az alkalmazandó szankciók előzetes meghatározásának feltétlen követelményében nyilvánul meg; a másik, eljárásjogi jellegű garancia az említett magatartásokat meghatározó és a büntetéseket szabályozó normák szintjére vonatkozik, amely normák a spanyol jogrendben [96], éppúgy mint a tagállamok többségének jogrendjében, a népszuverenitás letéteményese, vagyis a törvényhozó hatalom által megalkotott törvényeknek felelnek meg.

101. Az alapügy felperes szervezetének érvelését átvéve, az Arbitragehof arra a kérdésre keresi a választ, hogy a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdésében felsorolt magatartások – figyelemmel az elnagyolt megfogalmazásra és pontatlanságra – megfelelnek-e az anyagi jogi garanciának.

102. Ez a garancia, amely a büntetőjog területén [97] a jogbiztonságot jelenti, rendkívül fontos szerepet játszik, mivel olyan alapvető értékeket érint, mint például a személyes szabadság. Arra irányul, hogy az állampolgárok előre ismerjék azokat a magatartásokat, amelyeket nem szabad elkövetniük, illetve azokat a következményeket, amelyek az ilyen magatartások elkövetésével járnak *(lex previa)* [98]. Ez azt jelenti, hogy a büntetendő magatartásokat pontosan és egyértelműen kell meghatározni *(lex certa)* – az *in peius* analógia és kiterjesztő értelmezés, valamint a visszaható hatályú jogalkalmazás kizárásával –, oly módon, hogy az állampolgárok e fogalmak alapján és szükség esetén a bíróságok segítségével [99] – ésszerű előrelátást

95 – A 42/1987. sz. ítélet (BOE melléklete, 107. sz., 1987. május 1.) második indoka, a 22/1990. sz. ítélet [BOE melléklete, 53. sz., 1990. március 2.] hetedik indoka és a 276/2000. sz. ítélet [BOE melléklete, 299. sz., 2000. december 14.] hatodik indoka.

96 – A törvényesség elve az uralkodó előjogainak korlátozása érdekében a korai középkorban alakult ki a büntetőjoggal és a bűncselekmények megtorlásával kapcsolatban. Spanyolországban a nemesség, a mezővárosok és a városok a királyi Kincstárnak fizetendő adók megszavazását és bizonyos cselekmények büntetését a képviseleti gyűlések („kortezek") jóváhagyásához kötötték. A középkori spanyol királyságok fejlődésében végig megfigyelhető volt – a jelentős különbségek és eltérések ellenére is – a monarchia és a politikai nemzet között létrejött szövetség, amely megszilárdította a négy rendből álló politikai berendezkedést, és megakadályozta a királyi hatalom további növekedését. Aragóniában és Navarrában a „kortezek" megszerezték a törvényhozói hatalmat és az adómegszavazás jogát a XIII. század végén, illetve a XIV. század közepén (Ladero Quesada, M. A., „España: reinos y señoríos medievales", *España. Reflexiones sobre el ser de España*, Real Academia de la Historia, 2. kiadás, Madrid, 1998, 95-129. o.). Kasztíliában ez a XIV. és XV. században fénykorát élő intézmény inkább a háttérben maradt, és bár a politikai életben meghatározó szerepet játszott, jogköre mindig is korlátozott volt. (Valdeón, J., „Los reinos cristianos a fines de la Edad Media", *Historia de España*, éd. Historia 16, Madrid, 1986, 391–455. o., különösen 414–423. o.).

97 – Kokott főtanácsnok hasonlóan fogalmazott a fent hivatkozott Pupino-ügyre vonatkozó indítványának 41. pontjában, *in fine*.

98 – A 65. lábjegyzetben hivatkozott X-ügyben hozott ítélet szerint „a törvényesség elve alapján büntetőeljárás olyan magatartás miatt indulhat, amelyet jogszabály egyértelműen büntetni rendel" 25. pont. Ezen ügyre vonatkozó indítványomban kifejtettem, hogy ez az elv „jogbiztonságot nyújt mindannyiunk számára, mivel garantálja, hogy a cselekedetünket csak akkor követi büntetőjogi felelősségre vonás, ha az olyan nemzeti jogi rendelkezésbe ütközik, amely korábban ezt a cselekedetet bűncselekménynek minősítette" (53. pont).

99 – Sőt megfelelő jogi tanács igénybevételével (a C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-5425. o.] 219. pontja).

tanúsítva – megtudhassák, mely cselekmények és mulasztások vonják maguk után a büntetőjogi felelősséget. [100]

103. A törvényesség elve az anyagi büntetőjogban olyan követelményként jelenik meg, amelyet a jogalkotónak a bűncselekmények és a büntetések meghatározásakor, a bíróságnak pedig a büntetőeljárásban történő jogértelmezéskor és jogalkalmazáskor kell teljesítenie [101]. Más szóval, ezen elv az állam büntetőhatalmának gyakorlása során vagy az ítéletek végrehajtásakor, azaz az eredeti értelemben vett megtorláskor lép működésbe, ebből kifolyólag a kerethatározat nem sértheti az említett elvet, mivel semmilyen büntetést sem vezet be [102], sőt még a tagállamok büntetőjogi rendszerének harmonizálását sem tűzte ki célul. A kerethatározat tulajdonképpen arra szorítkozik, hogy a tagállami bíróságok között működő jogsegély-mechanizmust hozzon létre olyan esetekre, amikor meg kell állapítani a bűncselekmény elkövetőjének személyét, illetve amikor biztosítani kell az ítélet végrehajtását. Ehhez az együttműködési formához feltételek is társulnak: például a kiszabható büntetésnek vagy intézkedésnek megfelelő súlyúnak kell lennie, valamint ezen túlmenően az is megkövetelhető, hogy a cselekmény – a 2. cikk (2) bekezdésben felsorolt bűncselekmények kivételével – a jogsegélyt nyújtó tagállamban ugyanúgy bűncselekménynek minősüljön, mint a kibocsátó tagállamban.

104. A kibocsátó tagállam anyagi büntetőjogának ezen elv szerint egyértelműnek kell lennie. E követelményt a jogalkotónak és a büntetőeljárást lefolytató, valamint szükség esetén az ítéletet meghozó bíróságnak is teljesítenie kell. Nem kétséges, hogy szabályosan kibocsátott európai elfogatóparancs a kibocsátó államban jogilag bűncselekménynek minősülő cselekményeken alapul. Az

100 – Lásd az EJEB 14307/77. sz., 1993. május 25-i Kokkinakis kontra Grèce ítéletet, A 260-4, 52. §; a 20166/92. sz., 1995. november 22-i és a 34044/96, 35532/97 és 44801/98. sz., 2001. március 22-i S. W., kontra Egyesült Királyság ítéletet, A 335-B, 35. §, Ítéletek és Határozatok Tára 2001-II, 50. §, amelyek a büntetőjogi törvényesség elvének ezt az aspektusát is elismerik, mint ahogy a Tribunal Constitucional is (mint például a 75/1984. sz., 1984. július 30-án hozott ítélet [BOE melléklete, 181. sz.] ötödik indoka és a 95/1992. sz., 1992. július 15-én hozott ítélet [BOE melléklete, 169. sz.,] harmadik indoka).

101 – A Tribunal Constitucional álláspontja szerint ez az állampolgárokat megillető garancia kizárja a bírói jogalkotás lehetőségét, és olyan új kifejezések alkalmazását, amelyek összeegyeztethetetlenek a norma szövegével és a védeni kívánt értékekkel (a 25/1999. sz. ítélet [BOE melléklete, 89. sz., 1989. április 14.] harmadik indoka), ily módon valamely bűncselekménynek minősülő magatartás meghatározásakor tiszteletben kell tartani a rendelkezés betűit, az alkotmányos rendet megszilárdító axiologikus szabályokat, a bírósági logika által megkívánt minimumfeltételeket, valamint a közösség által elfogadott érvelési módokat (a 42/1999. sz. ítélet [BOE melléklete, 100. sz., 1999. április 27.] negyedik indoka).

102 – A jogelmélet szerint a 2. cikk (2) bekezdése nem tartalmaz büntetőjogi minősítéseket, mivel a rendelkezésben található felsorolás nem tartalmazza a büntetendő cselekmény jellegzetes tényállási elemeit. (Flore, D., „Le mandat d'arrêt européen: première mise en œuvre d'un nouveau paradigme de la Justice pénale européenne", *Journal des Tribunaux*, 2002, 276. o., et Unger, E. M., *Schutzlos ausgeliefert? – Der Europäische Haftbefehl*, Frankfurt am Main, 2005, 100. o.). Ellenkező vélemény esetén sem szabad azonban elfelejtkezni arról, hogy a kerethatározatok nem rendelkeznek közvetlen hatállyal (az EU 32. cikk (2) bekezdésének b) pontja), emiatt azonban – amint azt a Bíróság a már többször hivatkozott Pupino-ügyben hozott ítéletében újra kimondta – nem sérülhet az az elv, amely szerint a nemzeti jogot úgy kell értelmezni, hogy a közösségi jog teljes érvényesülése biztosítva legyen. Ebben az esetben is meg kell követelni, hogy a kerethatározatot átültető belső normák feleljenek meg a törvényesség elvének.

elfogatóparancsot végrehajtó ország büntetőjogi gépezete csupán a kért segítséget köteles megadni, valamint ha a kerethatározatot átültető jogszabály úgy rendeli, akkor az átadást – a 2. cikk (2) bekezdésének sérelme nélkül – ahhoz a feltételhez köti, hogy a magatartás a saját joga szerint is bűncselekménynek minősüljön; a törvényesség elvét azonban ebben az esetben is tiszteletben kell tartani.

105. Az előzőektől függetlenül még meg kell említeni, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtásaként alkalmazott elfogás és átadás nem rendelkezik szankciójelleggel. Az elfogatóparancsot végrehajtó bíróság azt vizsgálja, hogy fennállnak-e azok a körülmények, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a kibocsátó bíróság számára átadja az ő illetékességi területén található személyt, ugyanakkor tartózkodik az ügy érdemének – az átadási eljárás céljához szükséges mértéken túli – vizsgálatától, továbbá a bizonyítékok értékelésétől és a bűnösség kérdésében való döntéstől. Az Emberi Jogok Európai Bizottsága egyébként ugyanígy ítélte meg a kérdést, amikor a Római Egyezmény 7. cikkében szereplő büntetés fogalmi köréből a kiadatást kiemelte. [103]

106. Az Arbitragehofot elsősorban nem a büntetőjogi törvényesség elve késztette a kérdés megfogalmazására, hanem sokkal inkább az attól való félelem, hogy a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdésében található fogalmakat mindegyik tagállam másképpen fogja értelmezni, és ez eltérő alkalmazás kockázatával járhat együtt. A jelen indítvány 96–99. pontjában már utaltam erre az eshetőségre, amely minden absztrakt és általános normatív aktus velejárója. Már csak annyit szeretnék hozzáfűzni, hogy amennyiben az európai elfogatóparancsot végrehajtó bíróságnak a kerethatározat által felkínált megoldási lehetőségek alkalmazását és az előzetes döntéshozatal útján kapott egységes értelmezést követően is kétségei maradnának az elfogatóparancs alapjául szolgáló bűncselekmények jogi minősítésével, és azzal kapcsolatban, hogy azok a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdésében felsorolt harminckét bűncselekmény közé tartoznak-e, akkor e bíróságnak ugyanezen cikk (1) és (4) bekezdésének rendelkezéseire kell hivatkoznia.

107. Összegzésképpen, úgy vélem, hogy a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdése nem sérti az EU 6. cikk (2) bekezdését, mivel összhangban áll a törvényesség és a büntetőjogi törvényesség elvével.

103 – A 7512/76. sz., 1976. július 6-i X, kontra Hollandia ítélet [D.R. 6. 184. o.], a 12192/86. sz., 1991. március 6-i Polley kontra Belgium ítélet és a 27292/95. sz., 1996. január 18-i Bakhtiar kontra Svájc ítélet. A Tribunal Constitucional ugyanezt a szempontot vette figyelembe (a 102/1997. sz. ítélet [BOE melléklete, 137. sz., 1997. június 9.] hatodik indoka és a 32/2003. sz. ítélet [BOE melléklete, 55. sz., 2003. március 5.] második indoka).

VI – Végkövetkeztetések

108. E körülményekre tekintettel azt javasoljuk a Bíróságnak, hogy az Arbitragehof által feltett kérdésekre az alábbi választ adja:

„1) Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat nem sérti az EU 34. cikke (2) bekezdésének b) pontját.

2) A kerethatározat 2. cikke (2) bekezdésének azon része, amely az e rendelkezésben felsorolt bűncselekményfajták esetében kiiktatja a kettős büntethetőség követelményének vizsgálatát, nem sérti sem a büntetőjogi törvényesség elvét, sem az egyenlőség elvét, következésképpen az összeegyeztethető az EU 6. cikk (2) bekezdésével."